

hemvärvnet

Nr 1/2001

Rörelsen nobbar delningsförslag

**Stockholm
agerar
tovärdigt**

**Kärvt för
kraft-
sabotörer**

**Staten tar
fram
plånboken**

**Kiruna
visar var
gränsen går**

Bilden togs vid en svensk-dansk hemvärnsövning i Borås. Stina Willfors spelade då mycket övertygande en chockad civilperson. Foto: Jeanette Larsson.

Krisstöd är ingen tävling

Syntsättet att en viss organisation är bäst på att ta hand om traumatiska upplevelser är märkligt.

Efter att ha läst Paul Budahls krönikan i förra numret krävs några förtädligen den om kursen Personal- och Krishantering, som ges på HvSS. Kursens mål och syften måste klargöras för tidningens läsare.

En detaljerad beskrivning finns i HvSS kurskatalog, vi vill här endast understryka att syftet med utbildningen i ämnet stress- och Krishantering är att ge en grundläggande kunskap och förståelse för individers reaktioner i olika situationer.

Målet är att på respektive hemvärnsförband skapa en beredskap för att kunna hantera det akuta läget i samband med en traumatisk upplevelse för personalen. I det syftet behövs en krisplan som tydliggör och ger vägledning för stödarbetet.

En krisgrupp byggs upp

av egna kompetenser och lokala externa resurser. Dessa samordnas i en beredskapsplan för krisstöd. Det övergripande ansvaret är förbandschefens, men – som Paul Budahl så riktigt påpekar – chefen är inte självskriven i krisgruppen. Där ingår ur förbandet sådan personal som är lämpig mot bakgrund av civil kompetens och visar intresse för dessa viktiga frågor..

En verklig vilja att ge stöd till en medmänniska efter en traumatisk upplevelse bottnar i en ödmjuk män-niskosyn och dessutom behövs kunskap på området. En sådan förmåga är alltid nyttig, antingen det är inom ramen för hemvärnets verksamhet eller vid andra tillfällen i livet.

Det går att lära sig grunden på olika sätt, men vi som genomför personal- och Krishanteringskursen på HvSS och återträffas för erfarenhetsutbyte känner att vi har fått en bra plattform att

jobba vidare ifrån ute på respektive hemvärnsförband.

Att som Paul Budahl peka ut en enskild frivilligorganisation som bäst i dessa viktiga frågor tycker vi är märkligt då krisstöd inte är någon tävlingsgren, utan ett arbete där personal ur hemvärnet med dess olika avtalsslutande organisationer tillsammans skapar trygghet för förbandets personal gällande krisstöd.

Med gemensamma krafter kan vi bli bra på detta!

Undertecknat av deltagare vid

*Personal- och Krishantering
steg 2 (återträff). Elever: Alf Beijer,
Mikael Bohman, Urban Bratt,*

*Björn Evensson, Lars Fjärfors,
Mats Frölander, Kjell Hermansson,*

*Jan-Olof Johansson, Magnus
Johansson, Örjan Johansson,
Steffan Järrefors, Mikael Kihlander,*

*Mari Larsson, Björn Löfström, Åke
Nellmer, Per-Anders Olson, Stig*

*Palmgren, Lars Palmquist, Jörgen
Pettersson, Anders Vauhkonen,*

*Anders Wengström, Anders
Wermen. Lärare: Jan Svensson,
Björn Pettersson.*

Legionens baksida

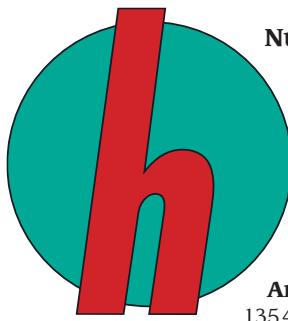
Franska Främlingslegionens 2:a fallskärmsregemente är förlagt till den gamla staden Calvi på Korsika. En av förutsättningarna för att bli antagen är numera att vederbörande inte är kriminellt belastad vilket kontrolleras via Interpol.

Därmed borde alla svenska hemvärnsmän uppfylla denna förutsättning, men det är väl tveksamt om alla hemvärnsmän klarar de hårdta kraven på god kondition och fysik. Kontraktstiden i legionen är fem år vilken sedan kan förnyas. Efter 15 års tjänst erhåller legionären pension från franska staten.

Legionärerna bär till permissionsuniformen den karakteristiska vita "kepin" och i den militära putsen ingår att de tre impressade vecken i skjortryggen (se bilden) ska vara vassa och hålla ett givet avstånd och mått.

Detta förband tjänstgör i Kofor-styrkan i Kosovo.

Text & Foto: Hanseman Calås.

Nummer 1 februari 2000, årgång 61

Tidskrift för allmänna hemvärvnet och driftvärvnet.

Redaktion: Lidingövägen 28, Stockholm, tel 08-788 7500, fax 08-664 5790. Postadress: Tidskriften Hemvärvnet, 107 87 Stockholm.

Redaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson, tel 08-788 9738, e-post: htvidning@swipnet.se

Annonser: Irmér Media AB, Antennvägen 10, 13548 Tyresö, tel 08-742 1008, fax 742 1009, e-post: irmer.media@telia.com

Administration: tel 08-788 9715

Grafisk form: PH Media, e-post: grafiskform@mac.com

TS-kontrollerad upplaga 1999: 85 500 ex.

Tryck: Color Print Dalarna, 2001.

Prenumerationspris: 150 kr. Postgiro: 456 177-5. Bankgiro: 726-9764.

Manus och annonsstopp: nr 2: 6 mars (utkommer 6 april); nr 3: 15 maj (15 juni); nr 4: 20 augusti (21 september); nr 5: 5 oktober (2 november); nr 6: 13 november (14 december)

För insänt men ej beställt material ansvaras inte.

I detta nummer

- 2 Gästkrönikan** Krisstöd ingen tävling
- 4 Senaste nytt** Fordonen räcker till hemvärvnet
- 6 Reportage** Ny hemvärvnsradio läggs på iss
- 8 Inspektion** Sargat hemvärvn reser sig långsamt
- 12 Nya försvaret** Hv blir tung del av ytförsvaret
- 12 Nya försvaret** Bästa soldaterna i hemvärvnet
- 13 Nya försvaret** Radikal omstöpning förestår
- 14 Materiel** Inget klipp för hemvärvnet
- 16 Materiel** Högvärteret: ni kan inte svälja allt
- 17 Ersättningar** Staten öppnar plånboken
- 18 Uredning** Rådet sågar frivilligutredningen
- 20 Höstfloden** Ett preludium utan stövlar
- 22 Höstfloden** Rörelsen blev synlig
- 22 Höstfloden** Akvedukten i säkra händer
- 24 Reportage** Arlandas pluton svår för angripare
- 26 Ny teknik** Kärvt för kraftsabotörerna
- 29 Debatt** Förenkla prickskyttet med PSG 90
- 32 Notiser** Gatustrid är värt besväret
- 34 HBR-nytt** HBR tar hand om fienden

Omslagsbilden: Hemvärvnet får tunga uppgifter i det nationella försvaret. Foto: Anders Pettersson

ledaren

Hemvärvnet uppvärdas

Länsningen av Göran Lindqvist utmärkt välskrivna utredning om de nationella skyddsstyrkorna väcker många tankar. Det måste vara första gången i en försvarsmaktspromemoria av det här slaget som hemvärvnet nämns mer än i förbigående.

Delrapporten, daterad 15 januari, är ett enda stort erkännande av hemvärvnets betydelse. Här kan man till och med stöta på ordet "hemvärvnsofficer", vilket måste känna plågsamt för en del, som låtsas att hemvärvnet inte finns.

Det står helt klart att utan hemvärvnet skulle uppgiften att skapa det nya nationella insatsförsvaret vara mycket svår, på gränsen till hoplös, eftersom Försvarsmakten stod i det närmaste tomhäft i utgångsläget.

Historien är alltså att först raseras det försvar för befolkning och infrastruktur vi hade och detta utan någon debatt värd namnet, vare sig i media eller riksdag. Hur många svenskar är medvetna om att den lokalförsvarsbataljon som för inte så länge sedan kunde mobiliseras på ett par dagar för ortens skydd bara försvann?

Försvarsbeslutet ägnade frågan bara några förströdda rader. Därefter tillsätts en utredning som får till uppgift att studera hur detta grundläggande militära skydd ska återskapas. Ironiskt nog läggs nu ansvaret i första hand på det förband, hemvärvnet, som länge var sämre utrustat än de gamla cykelskyttebataljonerna. Vi åker fortfarande privatbil till kriget. Detta vill Göran Lindqvist ändra på.

Som tur är har hemvärvnet bättre förutsättningar än någonsin att leva upp till kraven. De stridsuppgifter som hemvärvnet ska lösa tillsammans med förbanden i markstridsbataljoner och marina bevakningsförband är gamla bekanta. Hemvärvnet är ju specialister på skydd, bevakning, ytövervakning och att bekämpa sabota-gegrupper och mindre fientliga avdelningar och kan bli ännu bättre.

Göran Lindqvists uppvärding av hemvärvnet borde få flera positiva effekter. Det är lättare att rekrytera till ett förband med hög status. Hemvärvnets roll blir tydligare, vilket förenklar arbetet med att styra uppgifter, organisation och utbildning.

Ulf Ivarsson, chefredaktör

Hvbataljonschef Tore Persson i Ljusdal uppmanar sina soldater att börja lämna blod och hoppas att exemplet ska smitta av sig till andra hvförband.

Två hemvärsautomatkarbiner stals på nyåret. Den ena i Kågeröd utanför Helsingborg och den andra i Ljungskile. Vapnet i Kågeröd var inte komplett och i Ljungskile-vapnet satt patronlägeslåset i.

Flera hbataljoner i Sörmland och Östergötland – Oppunda, Flen, Hällestad och Motala – anlitades av Vattenfall för att inspektera linjerna efter nyårets snöoväder. I Hällestad patrullerade hemvärvet i terrängbilar och till fots åtskilliga mil längs elledningar. Nedfallna träd åtgärdades direkt eller rapporterades.

– Det är bra att vi får visa vad vi kan göra i olika nödsituationer, säger hvschef Bo Hammar till Folkbladet.

Ericssons företagshemvärv, som nu är nedlagt, har beslutat skänka en komplett och kraftfull dator med dvd-spelare till hemvärmuseet. Tanken är att såväl besökare som forskare ska kunna utnytta anläggningen.

Belönad för logistik: Jösse bataljonskvartermästare Stig Nilsson belönas med hemvärvets förtjänstmedalj för sina insatser i det översvämningsdrabbade Arvika. Stig lyckades lösa alla problem med förläggningar och reparationsresurser för de anländande förbanden.

Ny chef för HvSS, Hemvärvets stridsskola, blir från 1 juli övt Lars Enlund, Söderläje, f 1960. Han är teknisk officer och har tjänstgjort på Ing 1, 4. förd, NB 13, och Milostab M. Lars Enlund är f n placerad i Högvärteret, strategiledningens inriktningsavdelning.

Äldre terrängbilar skrotas av miljöhänsyn, fast de kan vara i gott skick. Den här är dock för länge sedan skrotad – arméns första lastbil, en så kallad Tidholmare från 1911.

Fordonen räcker till hemvärvet

Hemvärvet ska inte drabbas av att Försvarsmakten städar ut det kalla kriget.

Det kommer att finnas en tillräcklig reserv av terrängbilar för hemvärvet. Brigadgeneral Åke Jansson gav detta lugnande besked till tidskriften Hemvärvet på en pressträff om avvecklingen av överflödig materiel. Frågan gällde om antalet terrängbilar räcker för fortsatt motorisering i storleksordningen 1500 fordon, ett par per kompani.

Rikshavdelningen fick i december loss ganska mycket ny materiel – både personlig och gemensam utrustning. Listan presenterades i tabellform i förra numret. Hur mycket mer av fordon och tyngre vapen som kan tillföras är ännu inte avgjort.

– Vi bedömer vad det kostar att lagra och underhålla – ekonomin är gränssättande. Men rikshemvärvensavdelningen har relativt stor handlingsfrihet, säger överstelöjtnant Thomas Johansson på Högvärterets avvecklingsorganisation.

Går i mål

Enligt utredningen om de nationella skyddsstyrkorna bör hemvärvet utrustas med moderna pansarvärvsvapen, alltså robotar. Pv-robot 56 Bill anses vara lättast att utbilda på.

– Det är en process som pågår och ärendet är inte slutligt avdömt. Vi går i mål under våren, säger Thomas Johansson.

Visserligen finns gott om 9 cm pv-pjäser, men enligt experter duger de inte till att skjuta hål någonstans på en modern stridsvagn – åtminstone inte med dagens ammunition. Till pjäsen finns för övrigt bara pansarspränggranater, vilket gör den mindre användbar. En del av arvet av pv-pjäser har övertagits av de baltiska staterna, där man startar från noll och behöver vapnet för att öva.

I Försvarsmakten pågår vad som internt kallas att städa ut det kalla kriget.

En tumregel är att inget får vara kvar som inte ska användas om tio år. Och försvaret behöver inte längre ha lika stor lagerhållning. Med nuvarande låga förbrukning skulle det ta 60 år att skjuta upp all den ammunition som finns till Ak 4:orna. Den materiel som ska avvecklas motsvarar en miljon kubikmeter förrådsvolym eller 14 000 fullastade långträdare.

Halva organisationen bort

Bakgrund är riksdagsbeslutet om att halva krigsorganisationen ska bort. Regeringen har bestämt att materiel till tio infanteribataljoner typ 77 R ska skeppas till Baltikum. Vidare att utrustning för humanitärt bistånd ska lagerhållas av räddningsverket. Polisen får gratis överta ammunition, Svenska kraftnät får ett antal bandvagnar och Vägverket övertar krigsbroarna.

När insatsförbanden och de nationella skyddsstyrkorna tagit sitt säljs eller skrotas överskottet.

Hela processen måste gå fort – det kostar tio miljoner kronor i månaden att lagerhålla grejorna. Miljökrav gör att äldre terrängbilar – typ "Valpen" – inte säljs utan skrotas, fast de kan vara i gott skick. Det var bilder på hur valpar fragmenteras som upprörde vissa motortidningar så till den grad att Försvarsmakten ansåg sig behöva ställa till med presskonferens.

Thomas Johansson poängterar att hemvärvet inte drabbas av avvecklingen av överflödig materiel. Däremot finns en konkurrens situation mellan hemvärvet och andra insatsförband.

Ulf Ivarsson

Dags att spurta

Du har fortfarande chans att delta i rekryteringsaktiviteten Det stora lyftet.

Tävlingstiden är förlängd t o m den 23 februari. Bestämmelserna finner du i nummer 6/2000 av Hemvärvet.

Minst två "hemvärvnsaspiranter" måste du leverera för att vara med i dragningen om "ditt livs hemvärvnsövning". Hör av dig till Rikshemvärvensavdelningen, tel 08-788 97 04 eller e-post rikshavvd@hkv.mil.se, om du behöver svarskort eller har någon fråga.

Dansken går in från gatan

Det svenska hemvärvet rekryteras helt annorlunda än det svenska. Utan militär bakgrund kan man gå direkt från gatan in i hemvärvet.

Som ny medlem måste man göra 100 timmar första året, 50 timmar år 2-3 och 24 fjärde året. Därefter blir man placerad i ett kompani. Samma regler gäller för män och kvinnor. (Det finns kvinnliga cheför upp till kompanichef inom svenska hemvärvet.)

En kompchef gör 900–1000 timmar per år och ersätts med 21 000 kronor.

Skjutövningar är mycket begränsade då det finns så få skjutbanor. Man skjuter ut mot havet. När man fyllt 60 år får man endast vara befäl till förfogande. Vill man som befäl byta område får man börja som menig i det nya. Efter ett par månader får man tillbaka graden.

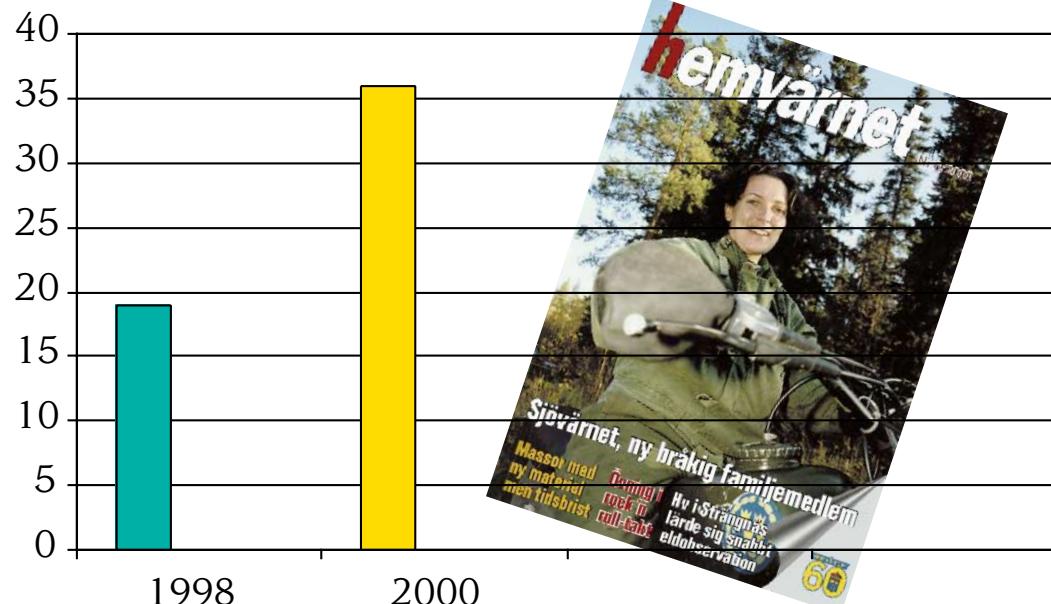
Hemvärvschefskursen på Hemvärvsskolan Nymindag är helt olik den svenska, berättar hvkompanicheferna Conny Melander, Tore-Morjärv och Inge Johansson, Killeberg, som nyligen gick utbildningen. Den är mer inriktad mot personalfrågor, personliga samtal, psykologi, administration, info-tjänst och säkerhetstjänst. Skolan ligger naturskönt på Jyllands västkust. Sandstranden sträcker sig flera mil åt varje håll.

Vägverket kröp till korset

Vägverket får inte ta in militärt utbildad personal i sitt driftvärn.

Som vi tidigare berättat har Vägverkets driftvärn övergått till en kompetensorganisation bestående av 50 befäl. I samband med detta ville man mildra antagningskraven och skriva kontrakt med personer utan militär utbildning. Dessa skulle få de 120 timmarnas utbildning som krävs för tjänst i driftvärvet i ett återtagningskede. Idén föll emellertid inte i god jord hos rikshemvärvschefen och Vägverkets driftvärn har nu lovat följa bestämmelserna.

Var tredje läser allt

Tidskriften Hemvärvet läses alltmer. I en läsarundersökning som blev klar i december anger 36 procent att de läser hela tidningen mot 19 procent i förra mätningen, som gjordes 1998. 54 procent av läsarna lägger ner mellan en halvtimme och en och en halv timme på varje nytt nummer.

Mest uppskattade inslag i tidningen är som förut reportage och nyheter från det egna och andra hemvärvsområden. De-

battsidorna är också populära, över 40 procent läser alltid in-sändarna och lika många är trogna läsare av ledaren.

Tidningen tycks ha hög status bland läsarna för hela 84 procent svarar att den är trovärdig, bara tre procent tycker motsatsen. Informativ och aktuell bedöms tidningen också vara i den här mätningen liksom i den föregående. Något fler än förut anser att tidningen är lättöverskådlig och har kun-

niga skribenter. Av dem som noterat förändringar av innehållet uppger 81 procent att det är till det bättre. Den nya layouten uppskattas av 88 procent av dem som lagt märke till den.

Innehållet i tidningen stämmer rätt väl med vad läsarna vill ha, fast enkäten har gett redaktionen massor av uppslag till förbättringar, som vi tackar de medverkande för.

Ulf Ivarsson

Socialchefen vet bäst

Socialchefen ska yttra sig om ansökningar till hemvärvet, inte räddningschefen. Så heter det i en skrivelse till Kommunförbundet som Mats Welff skrev på vid pressläggningen. Bara Håkan Syréns namnteckning fattades innan brevet skickades iväg.

Håkan Syréen är chef för Must, militära underrättelse- och sä-

kerhetstjänsten. Försvarsmakten tycker att det är olämpligt att räddningschefer handlägger ansökningar till hemvärvet, eftersom de inte känner till den sökandes sociala situation lika bra som socialcheferna. Det har hänt att olämpliga personer antagits och i några fall beror detta på brister i kommunernas underlag.

Kontrollen av blivande hemvärvsmän sker i tre steg: Först intervjuas kandidaten av kompanichefen. Denne ska ta referenser.

Kommunen ska därefter tala om ifall personen är missbrukare eller annars olämplig. Slutligen kontrollerar polisen att den sökande inte står i brottsregistret.

Driftvärvet vann halv seger

Ett krympande driftvärn är ingen ursäkt för att minska antalet ledamöter från driftvärvet från två till en, anser driftvärvscheferna. De protesterade mot neddragningen i samband med att den förfatning som styr rådets verksamhet skrevs om förra året.

Driftvärvet hade ursprungligen tre ledamöter, fram till 1 juli 2000 två (med personliga ersättare). Med endast en representant i rådet har vederbörlig inget bollplank för driftvärvsfrågor.

Delegater ur allmänna hemvärvet har ingen förståelse för

driftvärvsproblematiken, heter det i en amper skrivelse, undertecknad av samtliga driftvärvschefer. De föreslog i samma anledning att om det bara blir en representant ska dennes personliga ersättare alltid adjungeras till mötena och så blir det nu också.

Ny hemvärnsradio läggs

För ytterligare 3–4 miljoner kronor skulle vi kunna utbilda dem som vi faktiskt inte har plats för på våra kurser, säger Jan Johansson, generalsekrete-

Det blir inget inköp av ny plutonsradio. Men FRO-arna är nöjdå.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Igårdagens hemvärn gick det utmärkt med tråd, men i det nya försvaret vet inte förbanden om och när de kan koppla in sig.

För att säkra sambanden har FRO haft i uppdrag att titta på en ny plutonsradio för hemvärnet. Men projektet har lagts på is på grund av att Försvarsmakten är rädd för att köpa in materiel som kanske hinner bli omodern under de tio lugna år vi bedöms ha framför oss.

– Tråkigt för signalisterna, men vi klarar oss med arvet av ca 145/46 som är så stort att det räcker för ett säkert samband ner till pluton. Samtidigt höjs motivationen av att vi nu bygger moderna nätverk mel-

lan staberna, säger Jan Johansson, generalsekreterare sedan förra året.

Hemvärnets digitala meddelandeblankett Emma, som sänds med kortvåg, är lika säker som telegrafi – den hittills enda utvägen, när allt annat samband brutit samman.

Jan Johansson gick in i FRO för att bli sändaramator. Först 1999 fick han sin licens efter att ha jobbat som funktionär på alla ni-

vårer sedan 1974!

I en nära framtid kommer hemvärnet att få helt nya möjligheter för ledning. Meddelanden skrivs på bärbara datorer och når med rätt antenn mottagare i hela Sverige. Interna nätverk i staben står också på Jan Johanssons önskelista, liksom samverkan frivilligorganisationerna emellan.

– Varför inte låta Lomos ge information till hemvärnets underrättelsesystem Hemus istället för att bara vara ett återtagningsförband. Det blir en dubbel effekt – lottorna behöver hjälp med bevakning.

Vid årsskiftet hade 100 Emma-instruktörer och 40 officerare gått på kurs hos FRO i Örebro.

Emma-gruppen övergår mera till att utveckla program och teknik. Systemet ska anpassas för trafik på UK-stationer, som fungerar bra i de magnetiska "bubblor" som stör signalerna i städerna.

Hemvärnet har fått mycket radioutrustning på senare tid, inklusive olika slags antenner, batterier och laddare.

– Elverk för laddning har vi däremot ont om och vi är inte glada för att Försvarsmakten skrotar tusentals. Varje bataljon och kompani bör ha reservel.

På den punkten blir Jan Johansson bönhörd, eftersom ett elverk per kompani just avdelats för hemvärnet.

Häftigt med radio

De unga nya medlemarna av FRO lär sig inte längre morsealfabetet, utan går med för att det är så häftigt att skicka e-post över hela

Notiser Senaste nytt

Hemvärnet utreds återigen

Vision 2010 betraktas som överspelad. Målen för tiden efter 2004 mejslas ut i en ny utredning.

Utredningen om hemvärnet efter 2004, som just tillsatts av rikshemvärnschefen, kommer att förvandla vision 2010 till historia. Den här gången sköter myndigheten arbetet. Rikshemvärnsrådet får stå bredvid och tycka till. Det blir inget "medinflytandespår" som förra gången, trots att medbestämmendet är en av de frågor som ska belysas.

Andra problem som utredningen ska ta sig an är utvecklingen av hvförfandens orga-

nisation, utrustning och uppgifter, utbildning och chefsutveckling, personalförsörjning och rekrytering. Med andra ord lämnas inget åt slumpen och uppdraget är minst sagt omfattande: olika alternativ för en tänkbar och önskvärd utveckling för hemvärnet efter år 2004 ska studeras. Även följderna av urusel tillströmning av hemvärnsmän ska värderas och ett alternativ där hemvärnsmän tas ut med plikt.

Initiativet till framtidsutredningen kommer i ett skede då hemvärnet utsätts för närgången granskning från flera olika håll samtidigt. Pliktutredningen kan öppna en genväg in i

hemvärnet för dem som mönstrar. Utredningen om de nationella skyddsstyrkorna lägger på uppgifter, som gör att varenda militär stab tvingas räkna med hemvärnet.

ÖB har sagt att han behöver hemvärnet och är beredd att ge resurser, förutsatt att han får något användbart tillbaka. Hemvärnet måste alltså genast bekänna färg och det är mot den bakgrundens Mats Welff har startat sitt projekt.

Han kräver att utredningen ska vara av så hög kvalité att den kan ligga till grund för, som det heter, "fortsatta överväganden i Försvarsmakten och eventuellt ställningsta-

gande till hemvärnets långsiktiga utveckling".

Rikshemvärnschefen vill ha snabba resultat – redan i juni ska en delrapport läggas fram och allt vara klart i december. Han har därför plockat ut ett gäng erfarna militära analytiker. Arbetsgruppen består av, förutom Lennart Ekstrand och Krister Carlsson från rikshemvärnsavdelningen, chefen för HvSS, stabscheferna i militärdistrikten och ett urval av militärdistriktsgrupperna, nämligen Södra Skånska gruppen, Blekingegruppen, Livgrenadjärgruppen och Västerbottensgruppen.

Ulf Ivarsson

på is

Fakta

Hemförlovade signalister, som ville hålla tempot uppe, bildade efter beredskapsåren FRO, Fri-villiga radioorganisatien, som en militär sektion av Sveriges sändaramatörer. FRO bröt sig ur 1952. Ett stort lyft kom 1976 då FRO fick hemvärvet som största uppdragsgivare.

Försvarsmakten betalar årligen 11 miljoner kronor för att FRO ska utbilda omkring 400 signalister, sambandsgruppchefer och sambandsbefäl. Ett mindre antal "chefssignalister" är krigsplacerade på landstingen – och för länsstyrelserna bygger FRO just nu ett reservradionät.

FRO har 27 förbund med totalt 8 000 medlemmar. Dessa förenas av intresset för radio, tele och data – och viljan att göra en insats för landet i ofred.

världen med radio istället för telefon.

Många av dem hamnar i försvarssyrken och de som fått signalutbildning i FRO men inte tagits ut för grundutbildning kan ansluta sig till hemvärvet efter TFU, en tre veckors totalförsvarsutbildning.

Att det skulle vara glest med signalister i hemvärvet håller inte Jan Johansson med om.

– Vi har färre luckor än hemvärvet själv. Problemet är att cheferna varit då-

liga på att ta hand om oss, även om det till stor del berott på brist på utrustning.

Ge bataljonscheferna i hemvärvet både budget och resurser. Låt dem beställa den utbildning de vill ha och utnyttja eget befäl och

instruktörer. Det är bättre än att låta hårt ansträngda MD-grupper ordna kurser som ingen kommer till, föreslår Jan Johansson, själv sambandsbefäl i Östgöta kusthvbataljon med kapitens grad.

God dag, Livgrenadjärer

Där förbandsnedläggningen ägt rum är det hemvärvet som nu på ett aktivt sätt kan föra traditionerna vidare. Hemvärnsrörelsen utgör en förlängning av det gamla indelningsverkets system.

I Östergötland har chefen för Livgrenadjärgruppen tagit fasta på detta. I fortsättningen ska all hemvärnspersonal i Östergötland kallas "Livgrenadjärer".

Vidare överväger man att låta varje hemvärnskompani få en egen fana i utseende motsvarande dem som fanns på Indelningsverkets tid.

Per Sjöwärd, lokalredaktör
Livgrenadjärgruppen

Öppnar för invandrare

Lottornas riksstämma beslutade att släppa in även kvinnor med utländskt medborgarskap i organisationen. Tidigare har Lottorna varit öppet för alla svenska kvinnor över 16 år. Nu tas kravet på svenska medborgarskap bort och det räcker med att vara folkbokförd i Sverige. Ändringen motiveras bla av att alla folkbokförda i Sverige är totalförvarspliktiga.

– Den som omfattas av plikt inom totalförsvaret borde också få engagera sig i en frivillig försvarsorganisation, och jag tror att utländska kvinnor i Sverige kan tillföra vår organisation mycket, säger rikslottachefen Nini Engstrand.

Marsch vid Polcirkeln i svenska och finska Tornedalen

17–21 juni 2001
med första start prick 00.00.01
i den ljusa sommarnatten.

Fyra etapper om sammanlagt 140 km
i två länder två gånger över norra polcirkeln.

"Nordens Nijmegen-marsch"

Lilla Polcirkelmarschen, som följer den stora, är sammanlagt 50 km och fördelad på fyra etapper. Hemvärnsmän- och kvinnor får särskild service av Övertorneå hemvärnsbataljon. De erbjuds också boende i tältläger – av samma typ som i Nijmegen – till låg kostnad.

Anmälan och mera information
Tel 0927-230 00 Fax 0927-231 23
e-post polcirkelmarschen@rantajarvi-camp.se

Anders Karlson lämnade hemvänet i somras, men har återvänt: Vi lever i en föränderlig värld och det är farligt att överraskas med byxorna nere.

Anders kompani visar var gränsen går

Ett sargat hemvärn i nordligaste Sverige reser sig långsamt.

Visst lider hemvänet i Lapplandsjägargruppen av sviterna efter förra vinters inlämningar. Jämfört med december 1999 har styrkan halverats – inräknat nollar som avregisterats. Pajalakretsen blev mest tilltuftad. Ett par hemvärnsområden – Junosuando och Tärenö – utraderades och andra äderlåts kraftigt. I Kiruna stod verksamheten i kompaniet stilla i nio månader på grund av oron.

Men det finns ljuspunkter. Ungdomsverksamheten är i toppklass. Många medlemmar i SKBR vill ta förarbevis för bandvagn. 25 nya hemvärnssoldater har skrivit kontrakt. En viss åter-

strömning noteras i Karesuando. Gällivare sänder hemvärnspropaganda i radio. Kiruna inriktar sig på ett mindre men vasare hemvärn. Pajala och Karesuando flyttar som bäst in i nya lokaler med plats för både möten, förråd och fina bandvagnsgarage. I Karesuando byggs till och med bastu.

Släpper inte

Nye chefen för Lapplandsjägargruppen, Jan Jägerfjord, tänker inte släppa de tomma områdena utan räknar med att så småningom kunna organisera åtminstone grupper. Befolkningsunderlaget ger inte stora chanser till nyrekrytering, så i första

hand ska avhopprarna förmås att dra på sig lövhögen igen. Lockbete blir roligare utbildning.

– Sakta men säkert ska vi bygga upp förmågan i bevakning av typobjekt, ytövervakning, ledning, vägvisning, eldobservatior och eftersök. Bataljonerna får välja vilken förmåga de vill jobba med. Ett mjukt mål för 2001 är att återskapa förtroendet genom välplanerade övningar, säger Jan Jägerfjord.

Som om inte vakanserna vo re nog tornar ett annat mörkt moln upp sig på jägarhimlen – förvaringen av tyngre vapen. För utbildning på granatgevär och kulspruta måste Lapplandsjägargruppen få klartecken för

En försmak av jägarstrid ger den radiostyrd tändapparaten TA-9. Per Kero, Pajala hvo, trycker strax på avfyrningsknappen under överinseende av Lt Per-Johan Kälplersmyr.

ny placering senast den 1 april. Då försvinner nämligen de sista vaktsoldaterna från I 22:s område. Hamnar vapnen i Boden blir det ett nytt dråplag mot hemvänet norr om Polcirkeln.

– Här finns inga mc-gäng och därmed inte alls samma hotbild som i södra Sverige. Vi klarar oss med Norrlandsanpassade lösningar, fyrdubbla lås, säger Ulf Nordlander, stabschef på Norra militärdistriktet. Fast Högvarteret avgör.

Avstånden försvårar utbildning, underhåll och ledning i landsändan. Om inte skjutbanan i Karasuando godkänns för militära vapen i vår måste hemvärnsmännen åka 20 mil till Kiruna om så bara för att få lossa ett enda skott. Telias GSM-telefoner fungerar bara i samhällena och längs de stora vägarna. (Radiostationer av typ Icon har dock förbättrat reservsambandet.)

– Vi har haft för mächtiga uppgifter och varit dåligt inlemmade i stridsgrupperna, berättar tillförordnade kretschefen i Pajala, Folke Hieto.

Han förväntar sig mer variation i utbildningen. De yngre hemvärnarna tröttnar på att släpa slangladdningar fram och tillbaka på övning efter övning.

Liknande tongångar hörs i Gällivare. Blir tjänsten mer stimulerande har de tolv aktiva som lämnade Gällivare hemvärnsområde lovat att komma tillbaka, berättar chefen, Carl-Olov Engman. Kretschefen L-G Pettersson håller med:

– Vi kan inte bara hålla på med patron ur och just idag över vi därför positionsbestämning med GPS-mottagare som de flesta här har civil nytta av.

Vind i seglen

Bemanningen i centralortens förband är det inga större problem med. Rekryteringen kan få vind i seglen av att ett f.d sågverk inreds till ett Försvarets hus. Invånarna i Gällivare-Malmberget påminns ständigt om bygdens eget försvar i närradien, som hemvänet är delägare i.

I de små byarna, som ligger utkastade i de tomma vidderna, är det värre. Här tror emellertid L-G Pettersson att ett nät av tidigare hemvärnsmän och annan ortsbefolning kommer att poppa upp som rapportörer och vägvisare i ett skärt läge.

– I vårt område finns folk som kan terrängen och gärna hjälper till med omdirigering på skogsbil-

Sagt och noterat under inspektionen

De långa avstånden i Lapplandsjägargruppen försvårar. En ny tillträdd hemvärnschef hoppade av efter bara en dag då han insåg att han måste köra 30 mil för att träffa chefen för G 66.

I Pajala är några unga tjejer med hundar intresserade av att gå med. Utan instruktörer kan inte hemvänet ta emot dem. Likadant är det i Gällivare. Sex övningssugna ekipage kan bataljonen inte dra nytta av då hundtjänstbefäl saknas. Brukshundklubbens Håkan Olsson lovar stöd och jobbar på att köra igång en instruktörskurs.

Nio mc-ordonnanser körde första gången med skidor på Kalixfors skjutfält. De är klara med sin vinterutbildning i mars-april och krigsplaceras därefter i Kiruna och Gällivare.

I Vittangi finns inte en enda specialist från avtalsorganisationerna. Ödemarkshemvärnskompaniet får istället lita till de få men mångkunniga hemvärnssoldaterna och hembygdsföreningens bröd.

"Vi behöver ett starkt territorialsvars och jag behöver er för uppgiften att försvara Sverige. Ni måste ha bra materiel. Men ni måste kunna ta hand om och öva med den", sade överbefälhavaren Johan Hederstedt, som deltog i inspektionen.

Värstinggånget i Kiruna gör vapenvård på AG 90. Thom Enberg och Jan Fernström tillhör hjäljägarplutonen och älskar att skjuta och spränga.

Blått förarbevis för bandvagn kan Jenny Wahlgren och Helene Winsa snart kvittera ut. De har tre kollegor från Kvinnliga bilkåren i Gällivare hvbataljon.

vägar om E4:an stängs av. De vet vilken bärighet vägarna har och hittar till kalkällorna, intygar Sune Johansson, chef för Hakkas hemvärnsområde.

Älskar att skjuta

Dugliga skogsmän befolkade även Kirunakretsen och några av dem återfinns i den hjäljägarpluton som ska växa till 44 man. Namnet jägarpluton är inte officiellt i hemvärvet. Fast rikshemvärnschefen Mats Welff vill inte släcka glöden utan ser mellan fingrarna.

Stämningen är hög när Hemvärvet träffar soldaterna efter en övning i gruppstrid med stridsvagnsminor, prickskyttegevär och AG 90, ett vapen mot lätt pansrade fordon.

– Skriv att vi är ett gäng kortsnaggade stridisar som älskar att skjuta och spränga, säger gruppchefen Kent Kalla med glimten i ögat.

Av låg medelålder följer lite större rörlighet och visst går plutonen in för jägarstriden. Kent Kalla gjorde själv lumpen på I 22. Alla har överlevnadsutbild-

ning. De vägrar ändå att betrakta sig som elitförband.

– Klart att vi är väldigt engagerade och gör vårt allra bästa men vi ser inte ner på någon, alla behövs och är lika viktiga. Vi löser bara olika uppgifter, förklarar Kent Kalla.

Tror på gerillakrig

Kombinationen av den äldremannens erfarenhet och den yngres framåtända är bra, instämmer stf kompanichefen Anders Karlsson. Han tror på gerillakriget.

– Vi bör bygga vidare på den kompetens vi har i det lilla kriget i Kirunakompaniet, eftersom det är hemvärnskompaniets enda sätt att vara överläget en framtida angripare.

Anders Karlsson är värvad för andra gången. Sommaren 2000 lämnade han in som en demonstration mot nedläggningen av I 22 och nu är han tillbaka på begäran av kamraterna. Han har föresatt sig att göra en fungerande grupp av de många duktiga enskilda soldater som finns i kompaniet.

– Den kanske viktigaste uppgiften är att visa omvärlden var Sveriges gränser i norr går och att vi kommer att försvara varje del av vårt land.

Annons 1/1 4-färg DTF

Hemvärvnet blir tung

Gränserna mellan hemvärvnet och andra förband i det framtida territoralförsvaret sudsas ut.

Text: Ulf Ivarsson

I det förslag som överste Göran Lindqvist lämnar till ÖB i februari och ÖB bollar vidare till regeringen den 1 mars döps hemvärvnets beredskapsplutoner om till insatsplutoner. De är identiskt lika spaningsplutonerna i de ytövervakningskompanier Lindqvist skisserar ska ingå i markstridsbataljonerna. Mellan Lindqvists "bevaknings- och skyddskompanier" och hemvärvnet finns också likheter.

Sådana bataljoner är kärnan i de nationella skyddsstyrkorna (NS), som totalt ska omfatta 30 000 man, hemvärvnet oräknat. En del av befälen krigsplaceras och viss materiel centralförvaras, annars kommer bataljonerna bara att finnas på papperet till den dag regeringen beslutar att väcka liv i dem.

Alternativet att fortsätta i gamla hjulspår – att hemvärvnet tar ytövervakning

och bevakning och markstridsbataljonerna den hårda striden (efter 360 dagars mobilisering) förkastades.

Istället valde Göran Lindqvist att integrera förbanden, så att de kan överta varandras uppgifter – särskilt i situationer då Sverige inte är i krig – men väl utsatt för olyckor och "svåra påfrestningar" eller andra typer av hot.

Personalen i markstridsbataljonerna räcker inte till för att bemanna underhållstransporter och sjukvård. Därför föreslås att frivilligorganisationerna tar hand om detta i egna enheter. De frivilliga och reservarna får också en stor uppgift som förstärkning av MD-grupperna, när dessa förvandlas till ledningsstaber vid nationella kriser. Denna "personalpool" bör övas gemensamt en gång per år.

– Tänkbart är också att FRO, Lottorna och FMCK förstärker hvbataljonsstaber, som då kan fungera som betjäningsdel, alltså serva MD-grupper, sa Göran Lindqvist, då han presentrade sina idéer för hemvärvnschefer i Norra Småland, Kronoberg, och Blekinge i slutet av november.

Inga markstridsbataljoner kommer att ha förmåga att anfalla förrän tidiest fem år efter beslut om återtagning, så i territoralförsvaret finns för

överskådlig tid inte fler snabbt gripbara förband än hemvärvnet. Först i en gråzon drar Förvarsmakten på nästa nivå – sex stadsskyttebataljoner, som också ska ingå i NS. Soldater som kan strid i bebyggelse behövs även för Sveriges deltagande i fredsbevarande operationer. Några av dem ger förhoppningsvis även ett lyft åt hemvärvnet när de lämnar sina krigsförband och fortsätter som frivilliga.

Jagar rätt på fi

Hemvärvnets insatsplutoner – cirka 7000 man – blir spetsförbanden i de nationella skyddsstyrkorna och den viktigaste resursen i snabba lägen. De utbildas för att stödja insatsförbanden genom att övervaka och jaga rätt på motståndare i grupperingsområdena. Med laserutpekare och datasignalering ska de kunna leda indirekt eld mot luftlandsättningar och en eller flera insatsplutoner ska tillsammans även kunna slå mot mindre avdelningar.

– Plutonen ska kunna bekämpa och förses därför med kraftiga pansarvärvsvapen, förklarade Göran Lindqvist inför en spänt lyssnande församling.

Det innebär inte att andra hemvärvnsförband avvecklas, tvärtom be-

Bästa soldaterna i hemvärvnet

Hemvärvnet behövs för ytövervakningen i kriget utan fronter.

Chefen för Södra militärdistriket, Paul Degerlund, har det yttersta ansvaret för förslaget till utformning av de nationella skyddsstyrkorna. Namnet är inte definitivt spikat.

– Vi är nere på en miniminivå när det gäller att föra väpnad strid. Antalet rörliga skyddsobjekt ökar och i det framtida kriget räknar man inte med några fronter. Det blir strid över hela ytan. Ändå har vi mycket sämre insatsförmåga än förr. Halva året finns inga "fähiga" värnpliktiga inne.

Hemvärvnets lokala närväro i hela Sverige blir sista halmstrået.

– I hemvärvnets beredskapsplutoner

har vi egentligen de bäst utbildade soldaterna i Förvarsmakten. De har bra grundutbildning, har inte sällan gjort en eller flera FN-bataljoner och tränar 100-tals timmar per år frivilligt.

Stöts inte bort

Som framgår av artikeln här intill blir beredskapsplutonerna – kanske kompanier – viktiga komponenter i de nationella skyddsstyrkorna. Övriga hemvärvnsoldater behöver inte känna sig överflödiga. För att inte stöta bort folk föreslår utredningen att hemvärvnet spaltas upp i en välövad insatsdel, en kaderorganiserad del och en tillväxtdel.

– Det är viktigt att kunna ta hand om och utbilda nya hemvärvsmän om det säkerhetspolitiska läget försämrar.

Rekryteringen till hemvärvnet bör enligt Degerlund ske redan vid mönstringen men förbanden behöver också ett tillskott av så kallade överförings-värnpliktiga från fältförbanden. Han vill därtill skapa en gräddfil för hemvärvnsungdomar in i organisationen.

– Det tänker jag föreslå för ÖB. Jämfört med marinen och flygvapnet har armén varit dålig på att utnyttja sina unghdomar.

Korttidsutbildningen för hemvärvnet vill Paul Degerlund knyta till militärdistriktsgrupporna.

– De ligger nära hemvärvnet, vilket gör att fler skriver kontrakt än om utbildningen sker på ett avlägsset regemente. Nu tycker jag att vi måste ta steget fullt ut för att vidmakthålla hemvärvnets kvalitet och ledningsmöjligheter så att vi kan behålla insatsförmågan över ytan.

del av ytförsvaret

Beredskapsplutonerna blir spetsförband i de nationella skyddsstyrkorna. Foto: JIT Foto

hövs de för att lösa traditionella bevakningsuppgifter – fast betydligt mer rörligt än hittills. De som inte gör sina timmar hamnar dock i en återtagningsreserv. Denna kan fräschas upp med kompletterande utbildning vid behov.

I diskussionen undrade en hemvärnschef från Kronoberg om inte hemvänet lika gärna kunde sköta om en del av utbildningen av soldaterna i NS. Någon tvivlade dock på att hemvänet orkar med att göra soldater av alla de tusentals som samtidigt

strömmar till våra egna förband.

En pågående bataljonschef från Blekinge tyckte att med den tunga roll hemvänet nu tycks få är det dags att byta namn till insatsbataljon, insatskompani osv i de nationella skyddsstyrkorna.

Radikal omstöpning förestår

Hemvänet blir rygg raden i de nationella skyddsstyrkorna, vilket kräver mer tid för utbildning.

Till dess någon bygger en ny mur i Europa är hemvänet det enda förband i de nationella skyddsstyrkorna som tränas, i övrigt övas enbart befälskadern.

– Göran Lindqvist har hamnat rätt. Ambitionsnivån anpassas till det säkerhetspolitiska läget, säger rikshemvärnschefen Mats Welfff.

Hemvänet differentieras i tre delar med olika förmåga. Insatsplutonerna får hög beredskap, rörlighet och eldkraft.

– De kommer att få uppgiften att övervaka ytan och kanske också att leda eld. Stridstekniken måste utvecklas vilket kräver mer träning. En fördubbling av övningstiden är inte otänkbar, säger Mats Welfff.

Huvuddelen, 70 000 man, fortsätter att lösa uppgifter som motsvarar dagens. En tredje kategori övar inte, men har vilande kontrakt som gör att hemvänet kan växa med en rivstart.

– Därför måste vi byta inställning till nollorna, bataljonscheferna får se

till att vi inte tappar bort dem som är lämpliga.

Mats Welfff konstaterar att hemvänet är mitt uppe i en både dramatisk och stimulerande utveckling. Den kräver att utbildningssystemet stöps om för att öka kompetensen.

– Vi är också tvingade att ge folk möjligheter att ägna mer tid åt hemvänet, det vill säga rimliga ersättningar.

Det nya hemvänet bör organiseras från och med nästa försvarsbeslut, 2004. Rikshemvärnschefens nyiligen tillsatta framtidsgrupp funderar på detaljerna och lämnar en första delrapport i sommar.

Gitty Landqvist hos Skrot-Emil i Norrköping plockar isär ett elverk, som aldrig används, bara provkörts på fabriken.

Inget klipp för hemvärvet

Kvartermästaren Lennart Henriksson ser hur prima materiel lastas för Baltikum, medan han själv fått ut sekunda grejor.

Från sin expedition på flygfottiljen F 13 i Bråvalla utanför Norrköping ser huvbataljonskvartermästare Lennart Henriksson så gott som dagligen hur prima försvars materiel från tömda mobförråd i hela Sverige samlas upp och lastas om.

Det är frustrerande för honom att i detalj veta vad som fattas i hans eget förband samtidigt som samma materiel, inte sällan helt oanvänt, försvinner på långtradare till Baltikum.

Här står vid Hemvärvets besök rader av nya eller åtminstone genomgångna och omlackrade terrängbilar av typ 11, 13 och 20, pv-jeepar samt några sjukvårdsterrängbilar. En 11-bil som vi tittar in i har enligt mä-

taren bara gått 84 mil. Traktorer, fina boggiesläp och nya koktraktorkärror får Lennart Henriksson att sucka.

– Jag har inte en enda släpkärra och på en av våra koktraktorkärror fick vi byta ut ångpannan direkt. Den andra hade pyspunka och var även i övrigt så dålig att den borde ha skrotats.

Bra elverk skrotas

Riktigt sur blev Lennart Henriksson när han på försommaren 2000 fick reda på att Försvarsmakten just i Norrköping låter skrota tusentals elverk – precis sådana staberna, signallisterna och sjukvårdsgrupperna ropar efter. Det enda 1500 watts elverk bataljonen har förlått inte långt.

– Den ordinarie vägen att få tag i elverk, genom behovsättning, ansåg vi vara helt död, säger Lennart Henriksson.

Av "Skrot-Emil", skrothandlare Ulf-Emil Eriksson, visade det sig omöjligt att köpa några. Avtalet med Försvarsmakten förbjuder detta.

Nu blir ändå inte hemvärvet utan elverk, som Lennart Henriksson först trodde. Samtidigt som han diskuterade med Skrot-Emil slumpade det sig så att rikshemvärvnsavdelningen behövde fler elverk – ett per kompani. Men det råder ingen brist på andra exempel som eldar på missnöjesbrasan. I februari 1999 fick kompanierna i Östergötland se en lista på materiel som skulle slutförbrukas.

– Vi anmälde oss intresserade av stabstält, elverk, snödräkter och maskeringsnät men har hittills inte sett något av detta.

– Vid nedläggningen av I 4 fick vi i stället skidor, cyklar och sängar som vi inte har någon större glädje av, säger Lennart Henriksson.

Kollegan Carina Andersson, sjukvårdsbefäl, har väntat länge på sjukvårdstält. Allt hon kvitterat ut hittills är ett sjukvårdstält (typ 1) som finns på bataljonsstabben. Sjukvårdsgrupperna får nöja sig med en presenning för skydd mot väder och vind på övningarna.

*Research:
Eric Ekström
Text & foto:
Ulf Ivarsson*

– Vi blev lovade större sjukvårdstält (typ 3) med golv, belysningssats och bårbockar till varje sjukvårdsgrupp. På MD-gruppen fick vi sedan höra att tälten gått till Bosnien.

Lennart Henriksson har sent omsider genom personliga kontakter fått löfte om tilldelning så snart det går att få loss nya tält.

Först efter att frågan var upp vid inspektionen av Östergötland våren 2000 fick Norrköping sina ra 145. Plötsligt uppenbarade sig helt nya, oanvända stationer till varje platon.

– Proppen sitter hos underhållsregementet. De använder hemvänet som buffert, anser kompanichefen Anders Wengström, Bråbo hvkompani.

Dömdes ut

Ett sorgligt kapitel i Norrköping är terrängbilarna. En av de två 20-bilar som kom förra året dömdes ut som trafikfarlig av eleverna på Ingelstadsskolans fordonslinje. Balkarna var upprostade. "Kör inte en meter till", rådde de blivande mekanikerna, som gjorde översyn på fordonen.

– Det hette att bilarna var nyservade. Hur kommer det sig då att vi fick skära upp batterilådan med rondell på den ena och att det inte gick att lägga i tvåans och fyrans växel på den andra, undrar Lennart Henriksson.

– Med de här bilarna har vi marknadsfört hemvänet och transporterat ungdomar och civila. Tur att inget hände. Det är ett hån mot oss att behöva visa upp försvarsmakten i sådan dålig dager när vi vet att det finns fina bilar som går till Baltikum, säger Anders Wengström.

– Vi får materiel, men behöver vi den vi får, frågar Rolf Reimander, befäl till förfogande, ironiskt.

Anders Wengström ifrågasätter metoden för behovsställning.

– På Högvärteret sitter de avskärmade från verkligheten. De meddelar vad vi får. Istället behövs ett remissförfarande där bataljonerna tillfrågas. En referensgrupp av bataljonchefer måste organiseras vid sidan av linjen och medinflytandeorganisationen, som inte fungerar i detta fall.

– Fick vi vara med i planering

en skulle vi till exempel haft en traktor att dra kokvagnen med. Det går inte med 20-bilarna, säger Lennart Henriksson och sveper med armen ut över plattan på gamla F 13. Där står för dagen 60 traktorer som ska skickas till Baltikum eller skrotas.

Hanteringen av överskottet av fordon retar onekligen upp hemvärvsmännen. Ett hemvärvsbefäl i Tranås, Anders Rithell, skrev i höstas till försvarsministern om "detta missbruk av militär materiel" och ansåg att: "Det är ju rent sagt fan att ni skickar denna materielen till Baltikum när vi behöver ha den själva..."

Hemvärvschefen i Ringarum/Stegeborg, Carl-Erik Wikström, säger till Norrköpings Tidningar att hans spontana reaktion när han läste om det militära biståndet till Baltikum var att han ville avgå med omedelbar verkan.

Ogillar argumentet

En förklaring till att inte hemvänet får viss materiel är att den är på väg ut eller blir för dyr att underhålla.

Argumentet ogillas av de fyra hemvärvsbefälen i Norrköping.

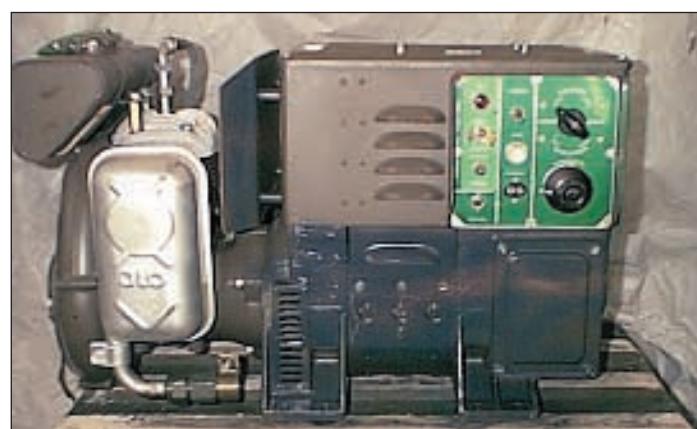
– Bladfädringen på vår 13-bil var slut. En av våra plutonchefer har varit fordonsmekaniker i svenska bataljonen i Bosnien i flera år och är villig att göra jobbet. Ändå fick vi nej till att

byta själva, säger Anders Wengström.

– Avtalen med underhållsregementena är för dyra och borde skrivas om. Vi kan ta en stor del av vården och reparationerna med egna krafter.

Samma mur har Torsås hvkompani slagit sig blodig mot. Under flera år har de försökt kö-

Ulf-Emil Eriksson får inte saluföra elverken. Istället tar han bort generatordelen och säljer tvåtaktsmotorerna. Igloon förvaras 500 ommålade motorer.

pa en terrängbil för att dra sina egenhändigt byggda stabs- och kokvagnar men nekats.

– Det känns tungt att använda sin fritid till hemvänet när ingen bryr sig om oss, skriver plutonchefen Stig-Åke Svensson till rikshemvärvsavdelningen och undrar om han läst fel i försvarsbeslutet där det står att överflödig materiel i första hand bör utnyttjas inom frivilligorganisationerna, underförstått hemvänet.

Mer än hälften av elverken är splitter nya. 1200 har hittills skrotats i Norrköping. Nyanskaffningsvärdet är 3000–5000 kronor styck. Foto: Rolf Reimander

→ **HÖGKVARTERET SVARAR**

Ni kan inte svälja allt

Lennart Henriksson och Anders Wengström vill ha inflytande över behovsättningen av materiel till hemvärvnet.

Det finns mer materiel över än vad hemvärvnet någonsin kan svälja enligt överstelöjtnant Thomas Johansson på Högkvarterets avvecklingsorganisation.

Thomas Johansson är en gammal hemvärnspojs och FMCK-are, som gärna vill vara generös mot hemvärvnet. Men:

– Hake nummer ett är att det inte går att behovsätta mer än vad som kan bäras ekonomiskt. På hemvärnsområdesnivå kan eller vill man inte förstå detta. Ett bandställ på en bandvagn 206 kostar till exempel 100 000 kronor. Vi måste alltså hitta långsiktiga lösningar på en nivå som kan bibehållas eller utvecklas, förklarar Thomas Johansson.

10 års utbildning behövs

– Hake nummer två är utbildningstiden. Hemvärvnet vill ha granatkastare. Javisst, men glöm inte att det tar tio månader att utbilda en granatkastarsoldat.

– Hur vi ska vi klara det utan att utöka kontraktstiden, frågar han retoriskt

Thomas Johanson är en vän av modern materiel till hemvärvnet.

– Jag ställer mig helt bakom tanken att inte kasta pengar på utrustning som det vore självmord att använda i krig. Samtliga förband, även hemvärvnet, har fått order om att byta till fräschagrejer. Vi ska lämna ut den bästa materielen och skrota den sämsta. Fungerar inte detta måste hemvärvsmännen pressa på hos sina MD-grupper.

– På Högkvarteret vet vi allt om delarna till JAS-planen men inte hur buckliga hinkarna är, säger Thomas Johansson, som säger sig vara trött på alla förenklingar och amatörmässiga kalkyler

– Vad elverken beträffar har vi haft problem med säkerheten och de 25 år gamla tvåtaktsmotorerna är inte direkt miljövänliga. Hemvärvnet får dem ändå och det kommer att finnas ett överskott på 5–10 000 sedan hemvärv-

net tagit sina. Riksdagen halverade Försvarsmakten genom sitt beslut i april 2000. Prylarna står emellertid kvar i förråden och varje år kostar det 300 miljoner kronor extra att lagra överflödig materiel. Därför vill Thomas Johansson och hans medarbetare snabbt få ett saldo över vad de nya förbanden behöver.

– Vi sparar inget bara för att vi tror att någon kan tänkas vilja ha det om ett år.

– Det finns alltså en risk att man i hemvärvnet kommer att känna sig lura på ett eller annat längre fram. För min personliga del får ni hur mycket som helst – behovsättningen görs av rikshavardelningen.

I första hand vill Försvarsmakten slopa materiel som tar stor plats, alltså fordon.

Därefter följer ammunition, som är dyr att destruera och inte finns en chans att skjuta upp före 2008 – då blyad ammunition förbjuds – ens om den är gratis.

Staten öppnar plånboken för hemvärnare

Text: Ulf Ivarsson

Lön för mödan. Hemvärnspersonalen får nu 101 kronor i timmen för räddningstjänst.

Måndagen den 27 november för Göran Persson till Värmland för att träffa hjältarna i kampan mot vattnet. Samma morgon bestämde regeringen att höja timersättningen vid räddningsinsats till samma nivå som den som deltidsbrandmännen har.

Om man tolkar de gamla bestämmelserna bokstavligen har hemvärnspersonal faktiskt inte ens haft rätt till dagpenning, men reglerna har tolkats liberalt. Först den 1 februari 2000 skrevs regeringens förordning om så att det blev glasklart, berättar Ingela Holmberg på Högvärterets frivilligavdelning.

De nya reglerna gäller vid räddningstjänst. Räddningsledaren – eller polisens insatsledare – kan kalla in extra resurser från Försvarsmakten om de bedömer att det föreligger fara för liv och egendom. Skogsbrand, eftersök och översvämnning är typiska fall. När faran hävts ska hemvärnarna åka hem, de får i vart fall inget betalt för efterarbete.

Vilda ersättningar bort

Ersättningen är 152 kronor för första timmen och därefter 101 kronor i timmen, enligt det avtal som träffades mellan Kommunförbundet, Kommunal och Brandmännens riksförbund den 1 april 2000.

Nivåerna omförhandlas varannat år. Nätter och helger gäller 50 procents påslag. Man kan inte få 152 kronor mer än en gång under samma insats, det finns det domstolsutslag på. I och med detta försvinner floran av "vilda" ersättningar.

– Nu finns det inget incitament att hitta på egna ersättningar och vi slipper irriteras över alla telefonsamtal om förmenta orättvisor, säger Ingela Holmberg.

Trots allt jobbar ju alla lika hårt under insatserna och nu får även studerande, pensionärer och arbetslösas som har låg SGI i fortsättningen rimligt betalt för sitt slit. Egen företagare behöver inte längre ta pengar ur egen ficka för att ställa upp. Ingen ska längre, som faktiskt inträffat, behöva utsättas för det tveksamma helgnöjet att jobba 16 timmar i sträck utan mat för 50 kronor.

Hittills har man som mest kunnat kvittera ut 678 kronor per dag, nu blir det 859 kronor för alla första dagen, förutsatt att man jobbar åtta timmar. Det är ingen dålig utdelning för dem som förut fått näja sig med 55 kronor (lägsta SGI) men också en skaplig ökning för höginkomsttagare.

Å andra sidan får man betalt per timme, så en kort insats kan ge mindre än förut.

Reformen ökar kostnaderna för För-

svarsmakten med 12-15 miljoner kronor per år. Den uppskattningen från rikshemvärnsavdelningen utgår från att varje hemvärnskompani är i elden en gång om året.

Även Ingela Holmberg har jämfört dagpenningssystemet och den nya formen för ersättning. I hennes exempel pågår en räddningsinsats dag och natt i 30 dygn – lite likt Tyrestabranden 1999. Hundra hemvärnspersonal kostar då med dagpenning 1.350.000 kronor, med ersättning som deltidsbrandmän 3.781.540 kronor. Nästan 2,5 miljoner kronor dyrare alltså.

Bestämmelserna började gälla den 11 december, fast de nya friska pengarna betalas ut retroaktivt från och med den 1 november. Sommarens vattenbekämpning omfattas således inte, vilket väckt harm i norra Sverige.

Deltidsbrandmän har förutom timpenning en rad andra förmåner. De får 2 468 kronor för varje beredskapsvecka, cirka tolv gånger om året. De har också 101 kronor i timmen vid övningar och materielvård. Något sådant är inte aktuellt för hemvänet, trots ständig beredskap.

– Det vore inte fel med en grundersättning till hemvärnspersonalen med 4000 kronor per år, säger Lars Marklund, hemvärnschef i Byske utanför Umeå, som jämfört de i hans ögon ojämlika villkoren.

Eftersök är ett typiskt fall då den nya ersättningen gäller.

Rikshemvärnsavdelningen befår att hemvärvets roll försvagas och blir otydlig om förslagen går igenom.

Delning av hv

Text: Ulf Ivarsson, foto: Anders Pettersson

Man måste skilja mellan föreningsverksamhet och tjänstgöring i krigsorganisationen. Det är grundidén i hemvärnsavsnittet i Dick Börjessons utredning.

En tadelning av hemvärvet i krigsförband (del av Försvarsmakten) och "hemvärnsrörelsen" (frivilligorganisation) sägs lösa flera problem.

Det viktigaste handlar om räddningstjänst. Hemvärvet är välkänt och lätt att kalla in, men i fredstida insatser är det inte säkert att hela hemvärnsförband eller ens den krigsplaceerde hemvärnsmannen behövs. Det kan lika gärna vara perso-

nal från en frivilligorganisation, argumenterar utredningen, enligt det utkast till kapitel om hemvärvet som fanns tillgängligt i början av januari.

Har ingen skyldighet

Efter en akut insats – när räddningstjänstlagen upphört att gälla – har Försvarsmakten ingen skyldighet att bidra med resurser men frivilligpersonal kan utnyttjas om det finns behov av fortsatt hjälp. Försvarsmakten

Rådet sågar utredningen

Bildas "hemvärnsrörelsen" leder detta till ett urvattnat hemvärn utan status.

Inte en enda positiv kommentar hördes när rikshemvärnsrådet, hemvärvets högsta demokratiska forum, diskuterade Dick Börjessons utredning på sitt senaste sammanträde.

Lars Hedsäter, förbundsordförande i HBR, Hemvärnsbefälets riksförbund sa att utredaren verkar ha totalt missuppfattat föreningsverksamheten i hemvärvet.

Kamratföreningar

– Förbanden är redan idag något av kamratföreningar. De fungerar också som partner för både Försvarsmakten och kommunerna. Börjesson krånglar till linjeorganisationen med sitt hemvärnsrörelse. Det hela blir överorganisat, ansåg Lars Hedsäter.

Torbjörn Wahlberg, som deltar i rådet som representant för avtalsorganisationerna, hävdade att följdens av Börjessons idéer blir ett urvattnat hemvärn utan status. De skulle ta sju år att genomföra och under tiden uppstår en svacka i verksamheten, påpekade han.

Christer Wulff, avdelningschef, riks- hemvärnsavdelningen och sekreterare i rådet var också kritisk:

Kompetensen finns redan

– Börjessons kardinalidé är att samla veteraner, ungdomar och icke ordinarie hemvärnssoldater i en särskild förening för stöd till samhället. Men dessa kategorier har traditionellt sin naturliga hemvist i varje kompani, så jag begriper inte vad som blir bättre.

– Varför ska hemvärvet bygga upp en ny kompetens som redan finns i hemvärvet och avtalsorganisationerna och är heltäckande, undrade Christer Wulff.

Bengt Runner, ledamot från Skåne, ansåg att Börjesson överdriver attraktionskraften i hemvärnsförbundet.

– Börjesson tror att hans modell skulle locka folk som inte vill vara med i våra krigsförband att offra fritid för stöd till samhället, men det finns inget som säger att ännu en frivilligorganisation skulle göra det lättare att rekrytera än idag.

Med erfarenheter från stödinsatser i ryggen sa Per-Ove Eriksson, hemvärnsbataljonchef i Eskilstuna, att förslaget är ett slag i luften.

– Det kostar för mycket resurser och engagemang från en redan ansträngd organisation. I Eskilstuna har vi aldrig tidigare haft en så bra beredskap, ledning, samband som nu tack vare flera skarpa incidenter.

Per-Ove Eriksson trodde inte att hemvärnsförbundet skulle ge räddningstjänsten några fördelar jämfört med idag:

– I Eskilstuna anpassar vi styrkan till behovet genom att larma selektivt. Behövs tio mc-ordonnanser kallar vi ut bara dem.

De civila uppgifterna tycks inte betyda särskilt mycket för intresset för hemvärvet.

– Stöd till samhället har ju hemvärvet hållit på med i 60 år så det är ju inget nytt. Ingen jag har träffat åtminstone har gått med för att hjälpa till vid fredsolyckor, sa Per Johansson från hemvärvet i Norsborg.

Birger Eriksson, bataljonschef i Småland, "frapperades av flummigheten i förslaget".

– Den militära verksamheten är nästan helt borta.

ger fördelar

får inte heller – utan särskilda avtal – sättas in för andra civila insatser än räddningstjänst. En lösning är att låta hemvärnsrörelsen som icke-militära föreningar använda hemvärnets materiel och personal.

Föreningarna skulle ingå i lokala samordningsorgan för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Detta antas underlätta för kommunerna att plocka ihop de resurser som behövs vid varje enskilt tillfälle.

Ett annat motiv för uppdelningen i hemvärn och hemvärnsrörelse är enligt Börjesson att hemvärvnet är dåligt på att utnyttja civil kompetens och att en separation därför skulle un-

derlätta rekryteringen. De som inte vill kräva men stödja samhället blir lättare att fånga in.

Leder till kontrakt

Grunden för hemvärnsrörelsen finns i dagens cirka 700 hemvärnsföreningar. I organisationen skulle ingå både hemvärnsmän med kontrakt och andra – veteraner, extra hemvärnsmän, hvungdomar, hvusiker samt övriga intresserade som ungdomar, kvinnor och invandrare. I denna krets kan det finnas en grogrund för vidareutbildning som leder till kontrakt med Försvarsmakten och alltså förbättras även rekryteringen till stridande befattningar, resoneras Börjesson.

Den militära uppgiften tonas ned i utredarens förslag, vilket ogillas av hemvärnschefer.

Tummen ned från försvaret

Försvarsmakten vill inte tappa för mycket av uppgiften att stödja samhället vid svåra påfrestningar till frivilligorganisationerna. Det framgår av ett saltat yttrande över den Börjessonska utredningen från rikshemvärnsavdelningen.

Där poängteras att räddningstjästen vill att krav och order går via en chef.

"Räddningsledaren i Arvika påpekade mycket tydligt att det var helt omöjligt att utnyttja frivilliga krafter/kompetenser just därför att han saknade förmåga att arbetsleda dessa. Vår erfarenhet är att hemvärnsförband med fungerande ledningsstruktur är överlägsna andra insatsresurser vid stöd till samhället", heter det.

Varje vecka är hemvärnsförband i elden på begäran av räddningstjänsten och deras insatser blir allt viktigare med tanke på att allt färre värnpliktiga utbildas och utglesningen av förband.

Författarna till promemorian oroas av att hemvärnets roll skulle bli försvarad och otydlig om förslagen går igenom. Hemvärvnet behöver nu i stället samlas kring en tydlig verksamhetsidé. En sådan är de nationella skyddsstyrkorna, där hemvärnsförband ska ingå som en snabbmobilisera del

med avancerade uppgifter. Folkrörelsetanken är överhuvudtaget klämd av utvecklingen. Den nya hemvärnspersonalen är inriktad på förbanden och beredd att ge avkall på föreningsverksamheten.

I yttrandet avfärdas förslaget att göra om en del av hemvärvnet till frivilligorganisation. Avtalspersonal ur frivilligorganisationerna ingår i hemvärvnet och deltar i insatser då så krävs. Var de fått sin utbildning är inte intressant: "Inget blir bättre av att förändra hemvärvnets enkla struktur".

– Att gå fram med ett så radikalt förslag för att hantera vissa otydligheter

när det gäller hemvärvnets insatser i fredssamhället är att använda slägga för att slå i nubb, säger rikshemvärnschefen Mats Welfff.

– Börjesson har inte förstått att föreningsverksamheten har liten betydelse i förhållande till förbanden och att hemvärnsföreningar saknar rekryteringskraft.

Börjesson ömmar för veteraner och ungdomar. Verkligheten är att de redan tas om hand på olika sätt av Försvarsmakten.

– Vi har förklarat för Börjesson att förslaget är både onödigt och opsykologiskt, säger Mats Welfff.

Börjesson vill förbättra

Dick Börjesson säger apropå rekaktionerna på hans utredning att han inte vill försämra för hemvärvnet, snarare tvärtom.

– Försvarsmakten måste bli tydlig när det gäller kvalitén och kompetensen på personalen i hemvärvnet, Lomos, nationella skyddsstyrkorna och andra avtalstecknare. Det är mot den bakgrund jag föreslagit en uppdelning i hemvärn och hemvärnsrörelse.

Om man separerar krigsförbandet

hemvärn från rörelsedelen åstadkoms en bredare medverkan i totalförsvaret och en tillväxtpotential, menar Dick Börjesson.

– Min avsikt är att lyfta fram hemvärvnet, inte att minska er betydelse. Genomförs våra förslag blir det ingen större förändring av verksamheten – i så fall till det bättre. Verksamhet som inte är krigsförbandsinriktad har också sin legitimitet, säger Dick Börjesson.

Massmedierna missade den inledande dramatiken i det översvämmade Arvika.

Text: K-H Bergman

Ett preludium

Den ena pumpen efter den andra är igång. Ett stort dieseldrivet elaggregat brummar tryggt. Överallt ligger slangar, elkablar, plank, grus, spik, verktyg, tomflaskor, regnkläder och allt är vått och lerigt.

Flera tusen ton vatten, sand, säckar, stövlar, skavssår, pumpar, mediabevakning och åter vatten.

Mitt i natten på väg hem efter 14 timmars "strid" mot vattnet slår det mig plötsligt.

– Nu är det är slutflinat åt hemvärvnet i Arvika!

Flera tusen ton vatten, sand, säckar, stövlar, skavssår, pumpar, mediabevakning och åter vatten. Allt detta har satt stopp för ett, annars lätt beslöjade leendet, som ibland återfinns hos en del av medborgarna, när hemvärvnet kommit på tal.

När inte fienden kommer med mekaniserade pansarförband, anförda av demagogiska icke-demokratiska ideologier, utan är en tyst, kraftfullt smygande och mycket våt inträngande naturkraft, så lär man sig fort en sak:

För varje typ av motståndare krävs ett försvar.

Det är i initialskedet som motståndaren ska hejdas. Innan hans styrke tillväxt får effekt. Hemvärvnet i Arvika och Eda kompanier står för förstaslaget mot inkräktaren.

Någon tar ett beslut och drar i larmlinan. Den civila myndigheten ringer den militära. Efter ett dygn är Arvika på mediakartan. Resten har ni hört och sett. Men media missade en sak: preludiet.

Det gjorde inte hemvärnssoldaterna och avtalspersonalen som är på plats, när slaget började. När inget är organiserat. När alla frågar vem gör vad? När tätningsmaterial saknas. När civila springer runt som yra höns. När frågorna är hundra gånger fler än svaren. När oron griper omkring sig. Och vattnet stiger upp och tar befälet.

Nyfiket roade

Det är söndag. Jag kommer in sent till hamnen i Arvika. Somliga vägar är redan avstängda. Söndagsflanerande arvikabor är nyfiket roade av vattenytan som kryper upp mot stan.

De har alla något gemensamt, men jag kommer inte på det just då.

Bilen parkeras långt från slagfältet. När jag slår igen bildörren, träffar tankebollen mig som en blixt.

– Alla har stövlar – utom jag. Stövlar har ingen i hemvärvnet. Satan! Det känns som en förlust i första ronden. Här ska man slåss mot tusentals ton med vatten – och så har man inte ens ett par stövlar.

Min ställföreträdare är redan på plats. Han har organiserat de inkommande. Ordnat förteckning över personalen. Han har sänt bud efter mat

och dryck, spadar och skottkärror, belysning, pumpar – och sist men inte minst satt ut post för bevakning. Så jobbar en sann ställföreträdare. Han behåller chefsskapet.

Jag vänder min namnbricka och blir en "back-up". Nu är det dags att skaka fram kunskaperna från den civila samverkanskursen. Jag kontaktar räddningstjänstens chef. Han är numera tv-kändis. Skarp kille. Har hela läget fullt klart för sig.

Vi hälsar och byter några ord. Jag noterar vad som behövs av hans plan. Pirbyggnaden som innehåller en krog ska räddas av hemvärvnet. Kommunfolket tar hand om bredvidliggande kulturhus. Båda står på kajkanten.

Slaget har börjat

Vattnet har precis klivit över kanten. Slaget har börjat. Kommunens lastbilar börjar tippa det ena grusasset efter det andra. Men den sista biten måste skottkärras. Vi rekvirerar från kommunförbundet.

Det kommer tre stycken.

– Vi har inte fler, säger kommunkiljen och vill sjunka ner i stövelskaffen.

Beslutet blir situationsanpassat. Närliggande byggmaterialfirma plundras

utan stövlar

på vad vi behöver. Den säljer ut allt vad som finns av kärror, plast, och spadar medan det är torrt på golvet. Något dygn senare är firman under i vatten.

Jobbet kommer igång. Under de första sex timmarna kärrar vi ut omkring 100 kubikmeter grus för hand.

Det handlar om att lägga upp en sandsträng, varvad med grov plast, runt hela byggnaden. Krogägaren sågar upp delar av den veranda han med stor möda byggde för några månader sedan. Han bygger en vågbrytare med materialet.

Iskallt vatten

Vi lastar, kör och tippas. Skyfflar, platrar till och plastar in. Iskallt vattnet slår mot både kind och grusvall. När halvmörkret blir mörkt får vi belysning – provisoriskt riggade byggglampor på trekvart lite här och där. En av dessa ramlar ner och träffar en hemvärvnsoldat så illa att han måste hämtas med ambulans.

Jag spikar i en 2-tum med gult isoleringsband vid vattenlinjen. Sen kollar jag en gång i kvarten.

Stiger det? Stiger det inte? Kollan det blir till mani. Vågorna guppar upp

och ner. Avläsningen blir grov och optimistisk. Det stiger inte! Bra!

Den ena pumpen efter den andra är igång. Ett stort dieseldrivet elagggregat brummar tryggt. Overallt ligger slangar, elcablar, plank, grus, spik, verktyg, tomflaskor, regnkläder och allt är vått och lerigt. Kortslutning och elfel borde stått som spön i backen. Men icke.

Jag noterar en vindökning. Sjön börjar våga till sig. Jag lånar en kommunbil. Åker till brandstation – in till vakt havande och kollar upp Luftfartsverkets www-sida med flygvädret. Prognoserna för Karlstad flygplats denna kväll är pyton.

Hunger och törst

Tillbaka till pirhuset i hamnen. Hungiga hemvärvnssoldater gräver i en flyttlåda. Någon har hämtat "fast food". Vadå snabbmat? Vi fick vänta i timmar på både mat och dryck. Efter fem timmar utan dricksvatten och mat, och med kontinuerlig gruslastning så kan man äta upp vilken skosula som helst.

Men vi har fått till vår fördämning. Och den verkar tät. En grusmur varvad med plast.

Det är natt. Nu är det dags att kän-

Fakta

Deltagande förband:
Sju (Artilleriregementet, Livgarden, Södermanlands regemente, Göta trängregemente, Göta ingenjörregemente, Svea helikopterbataljon samt personal från Mellersta underhållsregementet).

Hemvärfnsförband: Norra Värmlands hvbataljon, Jösse hvb, Bergslagens hv-bat, Tingvalla hv-bat, Säffle hv-bat, Nordmarks hemvärvnskompani.

Fordon: Drygt 30 samt sex helikoptrar.

Antal värnpliktiga: 475

Hemvärvnsmän: 120 samt ett 20-tal lottor och bilkårister

Antal mandagar: cirka 7 000

Cirka en och en halv kilometer vallar byggdes. 15 000 sand-säckar fylldes. Cirka 40 000 ton grus och sand användes.

Räddningstjänsten i Arvika uppskattar att över 200 fastigheter har drabbats av någon form av skada till följd av översvämningarna. Arbetet med att reparera och rädda egendom från fortsatt förstörelse kommer att pågå under hela våren.

na efter. Om man vågar. Ett lass grus i en skottkärra går väl an. Men samma sak en hel dag! Armarna har blivit längre och hänger rakt ner.

Vattnet innanför fördämningen har sjunkit undan. Vi har klarat pirhuset med krogen. Vattnet tränger inte in i någon stans på vårt avsnitt.

Motståndaren har hejdats. Dammvallarna är tillräckligt höga och alla pumpar är igång. Jag går runt i mörkret och kollar. Det är en farlig plats. Utanför vallen vet ingen var det är djupt eller grunt. Det är mörkt. Färgglada västar och flytvästar hämtas.

Värnpliktiga tar över

Snart ska värnpliktiga från A 9-killar gå på.

Jag åker hem. Det har börjat regna.

Jag kollar in min gulfärgade nivåspik – en sista gång. Den har försvunnit under vattenytan.

Hemvärvnet var först från försvaret att ta sig an motståndaren och fick honom att stanna upp. Vi vann tid åt de värnpliktiga, som gjorde en mycket fin insats.

Den insatsen kunde vi sedan dagligen följa i de medier som missade preludiet.

Efter 47 dagars arbete med att bygga vallar, övervaka pumpar, dirigera trafik med mera lämnade torsdagen den 27 december Försvarsmakten Arvika

Text & foto: Stefan Bratt, informatör Artilleriregementet

Rörelsen blev synlig

Insatsen mot vattnet gjorde bra reklam för frivilligrörelsen och hemvärvnet i Arvika.

Sven-Åke Olsson, gjuteriarbetsre vid Arvika Gjuteri står och huttrar vid en av flera avspärrningar i centrala Arvika i Värmland.

Sven-Åke, hemvärnsman vid Arvika hemvärnskompani var en av cirka 140 hemvärnsmän, lottor och bilkårister som under drygt en månads tid deltog i arbetet med att förhindra översvämningar i den västvärmländska kommunen.

Insatsen mot vattnet medverkande också till att på ett högst påtagligt sätt göra frivilligrörelsen synlig i Arvika. Inte minst i medierna.

I köpcentrumet Palmviken står, när Hemvärvnet besöker Arvika en gråmullen söndag i slutet av november, en kvartett hemvärnsmän på post för att se till att de värnpliktiga från Göta Trängregemente (T 2) kan jobba ostört med att skydda Konsum från det allt snabbare stigande vattnet.

Väntar på avlösning

Jan Sandbäck, Eda Hemvärnskompani, gruppchefen Björn Nygård, Joakim Östbye och Andreas Andersson från

Räddningsledaren Håkan Axelsson berättar om läget för ÖB, general Johan Hederstedt.

Arvika Hemvärnskompani väntar på avlösning. Klockan börjar närmare sig sex på kvällen och snart har deras arbetspass pågått i tio timmar.

– Det ska bli gott att få sova lite. Samtidigt är det inte svårt att få hit folk som tillhör vår bataljon, Jösse hemvärnsbataljon.

– Vi är nog alla medvetna om vilken bra reklam vår insats är, samtidigt

som vi får kontakt med folk och kan arbeta lite grand med rekryteringsfrågor, säger Björn Nygård.

Detta sagt den nittonde november, samma dag som en nöjd ÖB besökte Arvika.

– En av våra huvuduppgifter är att stärka samhället vid svåra påfrestningar i fred. Det har varit värdefullt att vara på plats och med egna ögon

Akvedukten i säkra händer

Höstens vattenflöde blev ett eldprov också för hemvärvnet på Dal. Två hemvärnsbataljoner blev efterhand indragna i kampen mot vattnet, när det började flöda över

vägar, fabriker, tätorter och inte minst den hundratrettioåriga Dalslands kanal. Den kulturstämplade kanalen riskerade att bitvis spolas bort av de mäktiga vattenmassorna.

Text & foto:
Lars Brink,
lokalredaktör,
Västra Götaland

Forsen och akvedukten i Håverud-Dalslands kanalsystems nälsöga – under ett vattenflöde utan dess like. Hemvärnets insatser i november bidrog starkt till att kanalen idag sannolikt går att restaurera.

Norra Dals hemvärnsbataljon blev först engagerat. Bataljonschefen, Johan Wising, upprättade och höll igång sin stab under mer än tre veckor.

Arbetsinsatserna gällde allt från fördämning med sandsäckar till brobygge, bevakning och trafikdirigering. Förplänadschefen Marie Bäckman gjorde underverk med stöd av uthålliga kamrater.

Räddade Håverud

Kroppefjälls hemvärnsbataljon, som omfattar kommunerna Färgelanda och Mellerud, hade att rädda Dalslands kanals södra del–från Håverud till Köpmannebro–utöver drabbade byggander, broar och vägar. Kroppefjäll utövade rörlig ledningsstab med goda insatser av kompanicheferna Göran Karlsson och Erling Johansson samt stabschefen Hasse Andersson.

Insatsen i Dalsland och Värmland torde kunna summeras som ett bra exempel på att MD-grupperna redan har funnit sin roll som territoriellt ansvariga med omedelbar tillgång till hemvärnsförband och, vid behov, värnpliktig personal.

Försvarsmaktens stöd till samhället vid svåra påfrestningar i fred har testats och konfirmerats under sommarens och höstens svåra översvämnningar i såväl södra Norrland, Dalarne som Dalsland-Värmland.

Viljan bland hemvärnsoldaterna att ställa upp är omvitnad. Att också ersättningsfrågorna löstes på regeringsnivå gav också en stimulans till ett insatsberett ökat framtida hemvärn i Sverige.

se hur läget är. Jag bedömer att samarbetet mellan våra enheter och räddningstjänsten fungerar mycket bra, konstaterade ÖB, som flög direkt ifrån rikshemvärnschefens inspektion i Arvidsjaur.

Som mest var drygt 45 personer i tjänst dygnet runt sedan den militära insatsen inleddes den 12 november. Den sista militära styrkan, en beredskapsstropp från Artilleriregementet i Kristinehamn, lämnade Arvika under första mellandagen efter jul.

Var med från start

En som var med från början, söndagen den tolfte november, var skogsmaskinföraren Jörgen Karlsson från

Sylvik, några kilometer väster om Arvika.

– Vi är ett gäng som har ganska lätt att komma ifrån jobbet och därfor tar vi oftast första stöten, förklarar fänrik Karlsson som inledningsvis arbetade som ställföreträande insatschef under de första hektiska dygnen.

– När sedan beredskapsstyrkan från Artilleriregementet anlände var i stort sett de flesta av mina gubbar slutkörda, säger Jörgen som fått många nya erfarenheter och lärdomar att dra nytta av.

– Detta med översvämnning var helt nytt för mig. Vår insatsstyrka har däremot assisterat polisen när det gäller ett par eftersök av försvunna personer, berättar Jörgen.

Räddningsledaren, räddningstjänstens ordinarie chef, Håkan Axelsson som haft ansvaret för den mycket stora insatsen, är full av beröm för både de värnpliktiga och frivilligpersonalels arbete.

– Det har fungerat mycket bra. Det finns flera orsaker till att samarbetet gått så smidigt. En är att vi inom räddningstjänsten pratar ”samma språk” som militära enheter. Vi har också klara ordervägar och en struktur på vårt arbete.

– En annan förklaring är militärens förmåga att arbeta under spontana och okända förhållanden. Man gör det man blir tillsagd och ”gillar läget”, säger Håkan Axelsson.

Åtgärder på skadeplats. Plutonens lagarbete fungerade utmärkt.

Arlandas platon svårknäckt

Om Sveriges hemvärn genomgående höll Arlandaplutonens standard skulle en angripare säkert tänka sig för.

Den 18 november 2000. En höstdag då det aldrig blir riktigt ljust. Mulet, dis, duggregn – varvat med skurar. Terränglådan ångade av fukt. Arlandabataljonens hemvärnsberedskapsploton övade vid Svea Livgarde utanför Stockholm. Arlandas platon är sammansatt av soldater ur Sigtuna och Upplands Väsby hemvärnskompanier. Medelålder 32 år.

"Han är guld värd för oss i hemvänet." Truppens enhälliga omdöme om dagens gäst: överste 1 Kim Åkerman, tidigare chef för I 1/Fo 44.

*Text & foto:
Per Sjöswärd,
lokalredaktör,
Livgrenadjärgruppen*

Den nuvarande plotonen ska tjanstgöra under ett år. Därefter tas ny platon ut och uppgiften roterar inom kompanierna. Talet om A- och B-lag undanröjs, och flera får insikt i vad verksamheten kan gå ut på. Flera återbud hade reducerat platonen till en tropp.

Att samla alla på en gång är svårt i fredstid om truppen i huvudsak består av yngre förmågor med familj och svårighet att få barnpassning. Ett pris

man får betala när man vill ha ungt folk. Första övningspassen på skjutbanan. Skyddsvaktsmomenten övades, kontroll av färdighet vid handhavande av personligt vapen.

För att göra övningen ett snäpp svårare sköt man på halv- och tredjedelsfigurer. Därefter snabbskytte mot SAAB-mål, soldaten i skydd bakom en skärm, som vid strid i bebyggelse. Först skott från "rätt" axel, ner i skydd och upprepad eldgivning från "fel" axel.

Även om man klarar handgrepp och skjutställning är alltid ena ögat dominerande, och det ögat brukar sitta ovanför "rätt" axel.

Åtgärder på skadeplats

Förutsättning: fredsläge. Under fordonsmarsch kom platonen fram till en realistiskt arrangerad skadeplats med två frontal-krockade bilar, skadade förare och passagerare.

Sårmärkörerna från Stockholms södra hemvärnskompani spelade realistiskt. Befälet kom ganska snabbt igång med raka, resoluta order. Trafikvarningsposter på ömse sidor om skadeplatsen, ambulans tillkallad och arbetet med skadeprioritering och första hjälpen påbörjat.

En skadad person inne i ett av bilvraken upptäcktes inte med en gång. Snabb genomsökning är lika nödvändig som första hjälpen till dem man omgående träffar på. Hela tiden talade man med de skadade, om de var vid medvetande. Det hjälper den drabbade att få veta att ambulans är på väg och att det inte kommer att dröja länge innan han/hon får träffa en riktig läkare.

Högläge arrangerades finurligt genom att två hjälmar placerades under sjukbårens ena benpar. Genom samtalene fick soldaterna veta att två chockade passagerare försvunnit ut i omgivande skogspartier.

Hunden överlägsen

Hundekipagen sattes in. På ena sidan var terrängen lätt och ekipaget kunde snabbt lösa uppgiften. Det vattenfylda kärret på motsatta sidan vållade problem för den andra hunden, till en början.

Vätmarken, regnet och den tid som förlutit hade gjort eftersöket närmast omöjligt. Sjuårige schäfern Ezzo gav inte upp. Efter envist sökande fann han den försvunne under en gran. Figuranten fick en rejäl puss mitt i ansiktet.

– Han pussar alltid dem han

Så här ser den ut – skyddsmaskväcka 90. Modern utrustning går att få ut, om högste chefen är tillräckligt energisk.

Genomgång inför nästa uppgift.
Lägg märke till hur vapnets mynning skyddas mot smuts.

nöt för angripare

hittar när vi tränar eftersök, berättade, husse/hundföraren.

Sjukvårdsövningen besöktes av förre fobef, överste 1 Kim Åkerman. Trots att översten numera är Mellersta militärdistriktsstabens förlängda arm i den försvarsmässigt komplexa Storstockholmsregionen har han inte släppt sitt intresse för hemvärvnet. Översten nämnde efteråt för truppen att han var glad över att få komma ut och kunna följa en övning med så engagerade, entusiastiska och kunniga hemvärnssoldater.

Strax före hemresan kom hemvärnssoldaternas omdöme om översten:

"Kim Åkerman, han är guld värdför oss i hemvärvnet. Han är intresserad av oss och vad vi gör. Och se bara vilken utrustning vi fått, jämfört med ute i landet. Det är hans förtjänst, och ingen annans".

Vid utspisningen som földe på sjukvårdsmomentet väntade Kim Åkerman med att själv ta en portion tills han förvissat sig om att maten räckte till övriga deltagare.

Slutstrid

B-styrkan från Stockholms södra hemvärnskompani hade till uppgift att bevakा och försvara ett objekt, medan A-styrkan ur

Arlandabataljonens platon skulle framrycka genom skogsteräng för att säkra samma objekt. Skymningsläge rådde. När styrkorna fick stridskontakt med varandra fann Arlandaplutronen en kvinnlig väktare som låg skadad utmed en husvägg. Hon togs om hand av sjukvårdaren, men identitetskontroll och avvisitering borde ha varit noggrannare.

Efteråt visade hon upp den pistolattrapp hon haft i benfickan. Kanske lite känsligt att känna efter vapen eller sprängmedel på en person av motsatt kön? Att det "bara" var övning spökkade kanske också i medvetandet? Men det är så här man kan råka illa ut.

Utan laserutrustning med prismor var det var omöjligt att säga "vem som vann". Båda styrkorna agerade trovärdigt. En iakttagelse från övningsledaren, major Magnus Norhult, var att hemvärnssoldaterna saknade den timing och precision som utmärker samövad grundutbildningstrupp.

Man utnyttjade inte terrängen helt och gick inte fram i skugga. Men ändå: om Sveriges hemvärn genomgående höll Arlandaplutronens standard skulle en angripare säkert tänka sig för.

De medverkande var nöjda med övningsupplägget, med

övningsledaren och hans medhjälpare, kaptenerna Ralph Haglind och Carl Hjulström, alla från Livgardesgruppens hväxktion. Det var bara vädret som inte gick att göra något åt.

Modern utrustning viktig

När hemvärnssoldater träffas kommer materielnen på tal. Hjälm 90, skyddsmask 90 och kroppsskyddsvästar var sedan länge utdelade och på gång var nu skyddsmaskväcka 90. Man kunde inte förstå varför det måste vara så olika materielstandard ute i landet.

Privat hade flera köpt regnstill 90 samt bajonett till Ak4. En stadig kniv, bra att ha i fält. Man ville inte plocka på sig för mycket prylar, för att undvika rambo-stämpeln. (Eventuell rambo-mentalitet sitter i själen och inte i utrustningen.)

Speciellt värt att minnas från den här övningen är det fina lagarbetet och att deltagarna tycktes ha roligt, mitt i slitet. Egen logotype har soldaterna tagit fram: spetsen på Gungner, Odens spjut.

Godkänd som skytt på fordonen, men inte som tilläggstecken på fältjacka 90. Men med eller utan märket på skuldran är detta grabbar med "go".

Sju sekunder tog det att klättra över. Intrånget registrerades genast av en sensor i stängslet.

Kärvt för kraftsabotörerna

Ny teknik förbättrar skyddet av kraftanläggningarna. Även personalsvaga förband får en chans.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Detektorn sätts upp med spännsband och aktiveras med en nyckel. Larmen går som förinspelade meddelanden på radio.

Det blir betydligt svårare för en motståndare att slå ut elförsörjningen i framtiden. Under halvannat år har Svenska Kraftnät i samverkan med elbranschen testat olika metoder för automatiskt larm om någon tar sig in i anläggningarna.

Resultaten är mycket lovande. På ett par större anläggningar kommer tekniken trots att införas i full skala medan mindre objekt ska skyddas med betydligt billigare, rörlig utrustning. Följden är att hemvärvnets bevakning blir mer uthållig. Eventuellt kan förbanden skydda flera objekt än idag. Truppförsök planeras på fem ställen redan i sommar.

Märker inget

Ett vanligt staket är lätt att forcera, men om en "elgitarrsträng" flätas in i det blir det omöjligt att klättra över eller krypa under upptäckt. Strängen kan sektionsindelas av en dator, som talar om var intrånget sker på några meter nära.

Sabotören märker inget och fattar inte heller att han utlöser larm från nedgrävda sensorer så fort han sätter foten i marken innanför stängslet eller bryter en barriär av osynligt in-

Annons 1/2 liggande 4-f

Rädd att flyga?"

frarött ljus när han rycker fram mot sitt mål. Finns en hemvärnspersonal med hundekipage i närheten tar sabotörens karriär strax slut.

Sensorslingorna är inställda på människor och slutar inte att fungera ens under meterdjup snö.

Med tevekameror som automatiskt riktas mot de sektioner larmet kommer ifrån får bevakningspersonalen ett kvitto på att det rör sig om inbrott och inte ett falsklarm. Kamerorna kan zooma in inkräftaren och händelsen spelas in på bandspelare eller hårdisk för senare analys. Bilderna kan överföras vart som helst.

Växlar bilder

Denna teknik passar stora kraftstationer men blir för dyr för mindre objekt. Projektgruppen har därför också studerat billigare tevekameror – storleksordningen 10 000 kronor – och detektorer i mobila system.

– Trådlöst, fältmässigt och användarvänligt ska det vara, fastslår Göran Engdahl, konsult och försöksledare i Svenska Kraftnäts projektgrupp.

Projektet har valt att låta fyra tevekameror sända till en monitor där bilderna växlas var fjärde sekund. Ett par ögon framför teveskärmen gör alltså samma nytta som fyra par i skogen, men det blir tröttsamt att titta på tevebilder i längden.

Lösningen är att kombinera detektor och te-

vekamera, så att personalen verkligen noterar vad som händer. En av kamerorna kan om man så vill kopplas med kabel till ett postställe. Bilden syns då i en handflatsstor fältmonitor.

Klarar flera dygn

Något fel på fältmässigheten verkar det inte vara. Inte ens den värsta snöstorm har visat sig kunna knäcka kameran. Batteriet klarar, beroende på temperatur, 20-40 timmar på en laddning. Bilden störs obetydligt av de elektromagnetiska fälten i ställverken och inte alls av kraftledningarna. Bilden kan överföras till en vanlig teveapparat.

Detektorerna reagerar på värme och rörelse. De senare är mest lämpliga för vägar, öppna platser och kraftledningsgator där inte sly och grenar som rör sig i vinden förvillar. Räckvidden varierar från tolv upp till ett hundratal meter. Kommer en mänsklig tillräckligt nära sänder detektorn en förinspelad fras: "Detektor 1, larm". Meddelandet tas emot på små handradiostationer som också används för sambanden inom förbandet. Räckvidden för larmförbindelsen är mer än en kilometer.

– Utrustningen är lätt att lära sig. Det tog oss 30 minuter att sätta upp detektorerna i mörker, säger hemvärnssoldater som deltagit i försöken till tidskriften Hemvänet.

Ett objekt, som i dag kanske skyddas av flera patruller och dubbelposter dygnet om, klarar på så vis sig med en larmstyrka.

Batteri, kamera och riktantenn i nämnd ordning nerifrån.

En person som sitter i stugvärmens framför monitorn ersätter fyra par ögon i skogen.

Gäller försäkringen bara vid vissa spelningar, undrar insändaren.

All spelning är tjänst

I Skåne har frågan om vad som är att betrakta som tjänstgöring för en hemvärnsmusikkår åter aktualiseras. Enligt företrädarna för militärdistriktsgrupperna är det entydigt "repetition till och genomförande av spelning enligt fastställd plan för musikverksamhet". All övrig verksamhet är att betrakta som föreningsverksamhet.

Mot denna uppfattning står emellertid målsättningen i HvH: hemvärnets musikkårer ska "utgöra ett effektivt PR-organ såväl för Hemvärnet som försvaret i övrigt". Detta mål ska nås genom att internt utföra tjänstemusik, externt genomföra konserter, parader med mera

i civila sammanhang. Vidare internationellt medverka i militära jubiléer och tattoo. Det musikaliska målet är angett till att "föra den svenska militärmusiktraditionen vidare".

Att genomföra verksamhet enligt målsättningen syns för undertecknad vara det absolut främsta kriteriet för vad som är tjänst. I allmänna hemvärnet betraktas det som självklart att övningsförberedelser är tjänst. I musikkåren består övningsförberedelserna bland annat av notmarskens och kvartermästarens/materielredogörarens arbete. Därför är det en enkel slutsats att när hemvärnets musikkårer förbereder och över (re-

peterar) sina uppgifter och genomför dessa i uniform, då är man i tjänst.

Varför är då denna diskussion viktig? Jo av flera skäl.

1. Försäkring. En ständigt återkommande fråga i försäkringsbestämmelserna är "under tjänstgöring". År då hemvärnsmusikern oskyddad då han i uniform ut för en konsert i det som HvH benämner "civilt sammanhang"? Är notmarsken oskyddad då han tar sig till repetitionslokalen för att förbereda notmateriel inför en spelning? Skrämmande perspektiv.

2. Tjänstgöringsskyldighet. En hemvärnsmusiker är enligt kontrakt "skyldig att årligen

på fritid fullgöra minst 50 timmars tjänstgöring och erhåller då hemvärnsförmåner". Det finns alltså ingen begränsning uppåt och därför bör hemvärnsförmåner gälla även för timmar över den angivna minimigränsen.

3. Arbetsglädje. Att skilja på eller benämna spelningar olika kan verka hämmande på spel- och arbetsglädje. Varje gång man tar på sig uniformen ska man känna sig stolt över att representera hemvärnet istället för att fundera på varför inte alla spelningar röner samma uppskattning från bestämmande chefer.

Försvarsmakten och därmed hemvärnet är idag i stort behov av po-

Hemvärnsman kan vara kvinna

Befäl och instruktörer: sluta säg: "hemvärnsman hemvärnskvinnor". Det finns ingen befattning som heter hemvärnskvinnor. Vi kvinnor som är hemvärnsman är just hemvärnsman. Det är ju en befattning, inte ett genus. I ordboken står att ordet man (männar) används vid angivande av trupp- eller arbetsstyrkas storlek. Man betyder också person med fast och självständig karaktär, modig och behärskad person. (Vi kan ju inte införa beteckningen hemvärnsmes).

Ordet man förekommer i en rad andra könsneutrala sammanhang – gemene man, på tu man hand, i var mans mun, lite till mans.

*Hemvärnsman
Zotterman*

sitiv uppmärksamhet och ett av det bästa medlen att uppnå detta är att låta hemvärnets musikkårer framträda. Det torde vara ett av de mest kostnadseffektiva sätten att bedriva PR-verksamhet på och de begränsningar som de skånska militärdistriktsgrupperna nu aktualisrat är svår begripliga. Försvarsmakten mindre goda ekonomi kan knappast ha förorsakats av hemvärnsmusiken så motivet att "alla måste vara med att betala" håller inte. Inom ramen för försvarets 37 skattemiljarder bör det finnas plats för en generösare tolkning av begreppet tjänst.

*C-G Andersson, kvm
Hemvärnets musikkår
Kristianstad*

Polcirkelmarschen blir internationell

Om alla planer går i läs kommer en contingent från vardera av de tre baltiska ländernas hemvärn att delta i årets Polcirkelmarsch. Ett lag-

består av finska reserverister. Svenska, norska och danska hemvärnet är representerat.

En dansk civil vandrarförening planerar att fyl-

la ett chartrat flygplan och landa i Rovaniemi, 10 mil från marschområdet. Likaså kommer en stor grupp från Tjeckien. Polcirkelmarschens

fyra etapper ger en sammanlagd marschsträcka på 14 mil. Starten sker i den lilla byn Rantajärvi mitt i natten söndagen före midsommar.

Tack till Peter Öhrn

Naturligtvis ska vi hemvärnssjukvårdare bevara vår trovärdighet genom att inte bära vapen.

Svenska Röda Korset sätter sig inte över någon internationell lagstiftning.

Ett stort tack till Peter Öhrn för att vi sjukvårdsmedlemmar slipper vara beväpnade.

Tänk er bara att personalen på sjukvårdsplatsen lämnar alla sina patienter för att ta upp striden mot angruppen. Vad händer då? Resultatet kan bara bli utplåning. Nej, sjukvårdsplatsen utgör inget hot och får eller behöver inte bekämpas.

Hur ska vi hv-sjukvårdsmedlemmar kunna koncentrera oss på våra patienter om vi har vapen på sjukvårdsplatsen som vi aldrig får lämna utan uppsikt?

Vi blir inte bättre på att hjälpa våra skadade genom att bära vapen.

Hemvärnssoldaten är världens bästa sjukvård som går att få. Vi hv-sjukvårdsmedlemmar ställer upp "to the bitter end" med våra liv, humanitet, vänskap, värdighet, värme och sjukvårdsväskan.

Att kalla oss för okunniga pacifister från Röda korset som ska sparkas ut ur hemvärvnet tyder på en okunskap och naivitet, som slår det mesta.

Arne Lindgren,
sjukvårdsgruppchef
Huddinge hukompani

Skriv kort!

Försök att hålla ditt debattinlägg så kort som möjligt. Vill du vara anonym, går det bra, men redaktionen behöver ditt namn och din adress.

Meningarna om beväpningen av sjukvårdsmedlemmar går isär.

Förenkla prickskyttet med PSG 90

För att knyta an till insändaren som Roger Pekkala skrev i Hemvärvnet 5/2000, vill jag lyfta fram följande.

Det börjar röra på sig inom prickskyteriet i hemvärvnet, utbildningar hålls, övningar genomförs och intresset börjar vakna. Minst lika viktigt är att befäl med prickskyttar i förbandet för veta hur de bäst används.

Att vi idag är utrustade med AK 4 och kikarsikte är ett mycket nedslående faktum när vi, som prickskyttar så väl vet, har ett av världens bästa prickskyttesystem, Psg-90 i förråden.

Visst är AK 4 ett utomordentligt vapen. Men kombinationen av ett automatvapen och ett kikarsikte med endast fyra gångers förstoring är inte idealisk för prickskytte.

Vi ska med hjälp av detta enkla kikarsikte lösa flera uppgifter –

Kombinationen av ett automatvapen och ett kikarsikte med endast fyra gångers förstoring är inte idealisk för prickskytte.

lokalisera målet, bedöma avståndet och ta ut en riktpunkt. Men skjutavstånden är ofta långa och förstoringen låg. Streckplattan är grov.

Att träffa ett mål med första skottet på prickskytteavstånd är en svår uppgift. Det finns ingen anledning att inte försöka förenkla ekvatio-

nen genom att förbättra förutsättningarna.

Är det en orimlighet att vi tilldelas ett Psg-90 per kompani? Eller varför inte ett par per bataljon som sedan bataljonschefen får placera ut där de behövs. Om det inte redan finns utbildad personal så finns säkert viljan och engage-

manget att genomgå utbildningar.

Ta vara på det engagemang som finns och låt det inte rinna ut i sanden. Vi har alla förutsättningar att få en väl fungerande prickskyttörörelse inom hemvärvnet.

Lars Bergström,
hemvärnsprickskytt
Moholm

Märket lysande riktpunkt

Har följt debatten och håller helt och fullt med samtliga insändare, däribland Per Sjöswärd som förespråkar en beväpning av sjukvårdarna inom hemvänet. Det är en självtalat att vi ska finnas med där striden pågår som värst, eftersom det är där vi behövs som bäst. Men jag tror ingen vill gå in i en stridszon utan ens en pistol att försvara sig med. Vårt Röda Kors-märke är ingen skyddsväst, snarare ett klart lysande riktpunkt för fientlig eld. Jag tycker att RK får acceptera en beväpning eller också får vi ordna sjukvårdsutbildning på

annat håll. Med beväpning skulle vi inte heller ses som en släpvagn för plutonerna utan som en resurs på alla plan.

*USK/mentalskötare
Janne Karlsson, stf
sjukvårdsgruppchef i
Värdnäs hukompani*

Vansinne agera utan skydd

Vi hvsjukvårdare bör ha antingen eldhandvapen för att kunna försvara oss eller skyddsväst med rött kors på. Vi kan inte känna oss säkra på att motståndaren respekterar Genèvekonventionen. Armbindeln syns inte i mörker. Vi får hela tiden vara rädda för att bli tagna för en stridande soldat

som bara har lagt ifrån sig vapnet.

Vi ska ta hand om skadade hemvärnsmän och annan personal i ett krig, och civila vid katastrofer. För att vi ska kunna utföra vår uppgift behöver vi mer utbildning i skydd, vapentjänst (för säkrare patron ur) och militärt uppdragande. Vi är fortfarande alldes för civila.

På mitt kompani går det 16,6 hemvärnspersonal på varje hemvärnssjukvårdare. Jag vill inte riskera att förlora min knappa resurs på grund av feltänkande hos högsta ledningen. Vi agerar i ett stridande förband, vi bär uniform och lyder under militär ledning. Vi är inte civil Röda Kors-personal!

Alla hemvärnssjukvårdare inser vanskillet i att agera utan något som helst skydd.

Utan oss - vem ska ta hand om skadad personal och utbilda hemvärnsman i kamrat hjälp?

*Jimmy Sjögren,
sjukvårdsgruppchef,
Avesta hukompani*

Vapen ger ingen status

Förtida vär status, tycker Helsingborgs marinkompanis och Luggude sjukvårdsgruppchefer. Jag är lite förundrad över er artikel i Hemvänet 6/2000. Genom er utbildning i Röda Korset borde ni veta varför svensk hemvärnssjukvårdspersonal inte får bär vapen.

Vad får man för status och ökad trovärdighet genom att bär vapen? Ger det inte större prestige att kunna ta hand om sjuka och skadade kamrater i såväl fred som krig och dessutom kunna tillämpa sitt kunnande vid olyckor i det civila samhället?

Är man vapenintresserad bör man kanske tänka om och i stället ställa upp för sina kamrater som hemvärnssjukvårdsmän. Under mina cirka 20 år som hemvärnssjukvårdare har jag inte stött på någon som haft svårt att acceptera att inte bär vapen. Med andra ord, vapnet är inte den viktigaste frågan för sjukvårdaren.

*Sjukvårdsbefäl,
Stockholm*

Debatt replik

Tycker ni som Sjöswärd är alla förlorare

Efter ha läst Per Sjöswärd's artikel "Är hemvänet förloraren?" i senaste numret av Hemvänet, tar jag bort frågestecknet. Hans tankegångar om frivilligorganisationerna främjar på intet vis ett fortsatt bra samarbete mellan hemvärn och frivilligorganisationer.

Är Sjöswärd's tankar representativa för det svenska hemvänetts syn på frivilligorganisationerna är inte bara hemvänet utan vi alla förlorare.

Tillåt mig citera vad som står i förordet till H FRIV: "Statmakternas syn på betydelsen av den frivilliga försvarsverksamheten ger en god grund för myndigheter och organisationer att i samverkan och genom dialoger arbeta med gemensamma utgångspunkter och värderingar."

"Samverkan och dialoger" i alla instanser bör genomsyra vårt samarbete. Saknas den viljan kommer vi alla vara förlorare.

Låt oss tackla dagens och framtidens problem i våra olika instanser i demokratisk ordning i stället för att föra debatten via våra medlemstidningar. Det skapar inga goda förutsättningar för ett konstruktivt samarbete.

Som aktiv förenings- och avtalslotta tror jag det är mycket hälsosamt att det finns självständiga frivilligorganisationer som parter i dialogen om vårt framtidens totalförsvar, som ju omfattar både den civila och militära delen. Hemvänet är ju en del av armén och styrs av de direktiv som ges från den militära ledningen.

"Slå ihop alla avtalsorganisationer med sina kårer och förbund och inordna allt under hemvänet", skriver Per Sjöswärd i artikeln.

Jag ser för min inre syn hur avtalsorganisationerna kommanderas till uppställning och avlämnar sina respektive organisationer till rikshemvärnschefen som därefter "tar befälet" – och därmed skulle alla problem vara ur världen. Nej, så enkelt är det inte.

Jag håller med Sjöswärd om att vi inom lottorna inte helt uppfyller våra bemanningsåtaganden för hemvänet. Men handen på hjärtat: är alla hemvärnsplutonier fullt bemannade?

Låt oss konstatera att det inte blåser förlig vind utan snarare motvind i allt rekryteringsarbete. En viktig gemensam fråga för oss alla bör därför vara hur vi ska kunna ändra vindriktningen.

Låt oss mötas i en positiv samarbetsanda för att gemensamt lösa de uppdrag statmakterna gett oss.

*Inger Cederberg,
stabslotta i hemvänet*

främsta upp

gift är att utbilda för hemvänet. Det är inte så säkert. Alla avtalsorganisationer har flera "kunder" som de ska utbilda till – flygvapnet, marinen samt civila krigsbefattningsar. Idén att slå ihop alla avtalsorganisationer och inordna dessa under hemvänet är därför ej genomtänkt. Du har dock rätt i att en del tjänster – hemvärnssjukvårdare, motorcykelordonnanser – kan skötas lika bra av både tjejer och killar.

Sjöswärd ger samarbetet en knäck

Per Sjöswärd i Livgrenadjärgruppen, Linköping skriver i en krönikan i nr 5/00 om frivilligorganisationers uppgifter och arbetsätt. Han kan säkert mycket om själva hemvänet men uppvisar stora brister i sina kunskaper om avtalspersonalen.

Per, du framhåller att avtalsorganisationernas

Bra rekrytering fordrar utbildning

Hemvärnssoldater undrar då och då varför folk inte infinner sig till övningar. Hemvärvet minskar. Att vi blir färre enligt förbandslistorna beror till viss del på att hemvärvet på många orter mer och mer arbetar med kvalitet istället för kvantitet och därfor har avregistrerat dem som inte uppfyller sina kontrakt. Alltså mindre luft i förbandslistorna och anpassat till verkligheten.

Hemska tider, ska vi avfärda människor som vi inte har nytta av?

Ja, om vi vill undvika frustrerade gruppchefer, plutonsbefäl och andra är det nog nödvändigt att på ett eller annat sätt vidta åtgärder.

Hemvärvet har en skrift-

lig överenskommelse med sin personal. Varför infinner man sig då inte? I allt för många fall beror det på att chefen slarvat med antagningsintervjun. Kanske har han i första hand varit ute för att fylla upp vakanser.

Antagningsproceduren är vårt viktigaste instrument för att få in rätt person i organisationen och att undvika en felrekrytering, som kostar tid, pengar, administration, materiel och frustration.

Ett hembesök för intervju och ifyllande av ansökan, kontrakt och vapenprotokoll tar minst en timme. I hans bostad får du en bra uppfattning om den sökande. Vad tycker familjen? Det kan låta ambitiöst, men genar man

kommer uttrycket "som man bäddar får man ligga" som ett brev på posten.

Vi vet genom en Sifoundersökning hur konkurrensen om tid ser ut. Fyrtio procent uteblir på grund av sitt civila arbete. Då är det viktigt att man tar reda på vilken arbetssituation den sökande har. Arbetar varje helg? Bortrest halvårsvis?

Vi kan inte anta någon som inte kommer att kunna fullgöra sitt kontrakt på grund av sin arbetssituation. Till vems glädje skulle det vara?

Någon måste ha huvudansvar för rekrytering till förbandet. Kanske någon i bataljonen med civil kompetens i personaladministrativt arbete. Oavsett vem, så krävs utbildning för att

göra en bra och riktig rekrytering.

Den rekryteringsansvarige ska vara intresserad av personalhantering och framför allt ha tid. Utbilda denne i upprättande av personalplan, planering och genomförande av marknadsförings- och rekryteringskampanjer, antagningsprocessen och press- och informationstjänst.

I MD N planläggs och genomförs nu tvådagarsutbildningar. HvSS fortsätter också med utbildning av rekryterare.

Rekryteringsarbetet är det viktigaste vi har att ta itu med.

Ingen rekrytering – ingen framtida verksamhet.

Jan Hjortsmark, MD N Info/rekrytering

Bevakningslottor är säkert lika duktiga i striden som sina manliga kamrater. Ett par avtalsorganisationer är dock avsedda enbart för tjejer (SLK och SKBR) och detta måste vi respektera.

Många hemvärvskompanier har stora vankar, men detta gäller även hemvärvsmän. Inom mitt eget kompani är jag mycket tacksam för den hjälp och stöd som jag får från avtalsorganisationerna när det gäller rekrytering och annat stöd för min avtalspersonal.

Per, du verkar ha utfört en lång och säkert god arbetsinsats inom hemvärvet, detta hedrar dig. Men artiklar av detta slag medför endast att det viktiga samarbetet mellan hemvärvet och avtalsorganisationerna får sig en knäck. Låt oss istället främja och utöka ett gott och fruktbarande samarbete. Håller vi fram en öppen hand kan det måhända kom-

ma något i den, i en knuten hand kommer det aldrig någonting.

Erling Johansson, C Färgelanda Hukompani, Kroppefjälls hubataljon

Per Sjöswärd svarar:

Utöver vad jag framhållit i mitt svar till rikslottachefen i nummer 6/2000 vill jag betona att hemvärvsförbanden i skarpt läge tidigare skulle tjänstgöra vid sina hemorter för att därefter hemförlovas efter ett par tre dagar, sedan de blivit avlösta av mobiliserade förband. Dessa finns inte i dag.

Förr var det inte så kinkigt om det råkade saknas en och annan ur avtalsorganisationernas personal. Nu är läget sådant att det i första hand måste vara hemvärvets behov som skall få styra hur avtalsorganisationernas öronmärkta befattningar tillställts.

Efter den nationella självstyrmpning de senaste nedrustningsbeslutet innebär är det inte självklart att hemvärvsförbanden ska tjänstgöra på hemorten, utan där behoven finns. Dessutom får de vara beredda på att stanna vid sina objekt så länge dessa behöver skyddas. Hemvärvet måste därfor kunna vara rörligt och uthålligt. För uthållighet krävs fungerande stabs-, tross- och sjukvårdsfunktioner.

När avtalsorganisationerna inte lyckas bemanna är det orealistiskt att hemvärvet ska vara bakhundet av bemanningsavtal och hindras att självt skapa fungerande permanenta lösningar. I ingen annan krigs- eller försvarsmakten skulle sådant kunna accepteras.

Inger Cederberg ifrågasätter om alla hemvärvsplutoner i Sverige är fullt bemannade. Så är tyvärr inte fallet och just därfor är hem-

värnet förloraren så länge inte avtalsorganisationerna uppfyller sina bemanningsåtaganden. När en skyttesoldat avdelas till kokgruppen, som "reservbilföra" eller som signalist, åderläts hans ordinarie grupp eller pluton. Soldaten får då inte heller tillfälle att öva i sin rätta befattning.

Nytänkande behövs i bemanningsfrågan. Därför tände jag medvetet ett par kontroversiella brandfacklor i mitt inlägg i nr 5/2000, i avsikt att få igång en debatt, så att hemvärvets dilemma blir uppmärksammamat. Den "kroniska brist på avtalspersonal" Erling Johansson åsyftar existerar och gäller såväl i enskilda hemvärvsförband som i hela Sverige. Vår före rikshemvärvschef redovisade de föga uppmurande siffrorna vid sin inspektion i våras, vilket fick mig att reagera mot det förlegade systemet, alltså inte mot

enskilda medlemmar ur avtalsorganisationerna.

Det spelar ingen roll varifrån en befattningshavare i Hemvärvet kommer; huvudsaken är att han/hon klarar sin uppgift, kommer på övningarna, är vapenutbildad, finner sig i att ta order av hemvärvsbefälet och ställer upp med anbefalld utrustning. Många hemvärvssoldater, speciellt de yngre, är utleda på

att behöva se exempelvis FRO-personal i enbart uniform och mösssa under tillämpade övningar. Hemvärvets 20 övningstimmars per år är inte mycket (dock mer än fältförbanden som inte får öva alls). Dessa 20 timmar måste förvaltas väl. Alla måste förbereda sig för den verklighet som kan bli vår. Därför krävs nytänkande så att den del av armén vi utgör kan fungera, inte enbart som markeringar på lägeskartor.

Per Sjöswärd

Gatustrid är värt besväret

Text: Kenneth Söderlind, Göteborgs centrala hvkomp. Foto: Hanseman-Calås

Varje gång som jag har varit iväg på något med jobbet, hemvärnet eller liknande så ställer jag mig frågan: var det värt det? Jag vill inte gå i fällan en gång till.

Med detta i bagaget åker vi på "Bat övn 21-22/10 i Bråt". Färden går till I15 Borås och till Bockaby på skjutfältet Bråt. Det är en anläggning med hus för oss som strider i stadsmiljö.

Redan nu ser det bra ut: vi ska för första gången åka i våra egna 20-bilar, och dessa körs av duktiga bilkårister. Stämningen är hög när vi kommer fram och det visar sig att vi är omkring 200 som har valt detta framför gräsklipning och grillrengöring.

Vi får under lördagen ånga igenom Bockabyn ett par vändor och detta under vakande ögon av våra mycket kunniga stadsskytteinstruktörer, med kapten Järnberg i spetsen. För den, som aldrig har renset och tagit ett hus, kan tilläggas att det är ett totalt kaos. Redan efter att ha hoppat in och ut genom fem fönster så är orken för en 38-årig otränad kropp mer än ansträngd.

I kaoset och ett enormt svettmoln är det som plutonsbefäl en förutsättning att ha duktigt folk omkring sig, och det har vi. Plutonen får fortlöpane feedback, när vi rör oss genom husen – detta gör oss vassare, snabbare och brutalare. Vi skjuter snabbare, kastar fler handgranater och rensar fler rum.

På en annan station får vi

Kraftvänet belönar

Göteborg Energis driftvärn har tilldelat hemvärnschefen Åke Dahlqvist och före detta kretshvchefen övt Sture Larsson Kraftvärens förtjänstmedalj för utmärkta insatser och driftig samverkan mellan hemvärn och driftvärn i Göteborg.

Kompanichefen vid Göteborg Energi, Leif Johansson, utdelade medaljerna, varvid han underströk vikten av att se driftvänet och hemvärnet som en familj.

Lars Brink

slå mot en luftlandsatt fiende, detta görs med skarp ammunition och alla är på hugget. Vi har understödsvapen med och även här är instruktörerna av hög klass. Spelet som målas upp: slå mot luftlandsatt fiende på fältet. Omgruppera där efter till växeledställning. Det mullrar i terrängen framför och det hörs rop.

Kör ut fienden

Det blir kväll och vi får nya order; förläggning, spaning mot Bockaby, posteringsar. Bataljonen ska vara beredd att ta Bockaby och undsätta den civilbefolkning som finns kvar i området. Vi samverkar med den lokala räddningstjänsten.

Ordern som kompanierna hade fått på kvällen av tjäns-teförrättande bataljonchefen C-Å Henricsson lyder: kompanierna klara att på order sättas in mot Bockaby 0730.

Undertecknad är nu befordrad till kompch stf och det är en ny roll att ta i. Jag följer kompaniet och chefen stannar med batch. Vi är nu på väg att köra ut ifrån Bockaby.

Order: 2:a kompaniet understöder 1:a kompaniets framryckning genom staden. Säkra förråd och kraftstation.

0739: Vi är nu på plats och väntar på att 2:a komp ska gruppera.

0752: Nu bryter eldstrid ut vid 2:a komp och vi försöker avancera längs gatorna men blir beskjutna ganska omgående. Vi måste igenom husen och det är nu det börjar, kaoset. Det finns civila i husen. Vi har våra stabslottor med och de gör ett mycket bra jobb genom att ta hand om de civila som vi skickar bakåt.

Det tar tid att söka igenom varje rum, soldaterna och gruppcheferna får verkligen bekänna färg. Svetten rinner ner i ögonen, det skjuts överallt, det ropas och skriks, kaoset är totalt. Men det går bra, alla gör rätt och det går skapligt fort. Men efter första huset är det stopp. Vi har bitit sig fast, plutonchefens bedömning är att det inte finns några civila i huset.

Det tar tid att söka igenom varje rum, soldaterna och gruppcheferna får verkligen bekänna färg. Svetten rinner ner i ögonen, det skjuts överallt, det ropas och skriks, kaoset är totalt.

Jag frågar om vi får rensa och ta, det är ok med kompch och nu lägger vi i en växel till. Handgranaterna viner i luften, skottsalvorna avlöser varandra, nu är det strid. Rum för rum går vi fram. Vi tar fångar, vi tar hand om skadade, alla gör ett jättejobb. Sjukvårdarna är med och vi bistår varandra med att ta hand om sårade.

Tillfällig stridspaus. Vi får samla ihop oss, det är välbehövligt. Ammunitionsutjämning, vatten, pissa, och gruppchef samlar ihop sig och sina grupper. Nu är vi på hugget igen.

Skjuter inte på varandra

In i nästa hus, strid och föruster. Vi är nu kraftigt decimrade. Jag försöker etablera kontakt med 2:a komp som finns på andra sidan gatan. Det tar tid men till slut dyker en plutonchef upp i ett fönster och vi för-

söker kommunicera, men det hela är förvirrat. Vi skjuter inte på varandra i alla fall.

De har dåligt med ammunition och fått order dra sig tillbaka för påfyllning, få bort skadade och beredda där efter fortsätta framryckningen. Jag har sett till att vi har fått påfyllning två gånger, så vi skulle kunna slå en gång till. Det blir nu en oplanerad stridspaus, och om det hade funnits mer övningstid hade vi fått förstärkning av 2:a komp. Men nu fanns det inget det så vi fick bryta här.

När jag har kommit hem till familjen och står där i duschen, trött, hes och med blåmärken över hela kroppen. Det är då tanken kommer: var det värt besväret?

Ja, det var ni – kamrater och instruktörer – som gjorde så att det var värt det, den här gången också.

Ljusterö hemvärn rodde hem ett tredjepris.

Ljusterö hv på rekryteringsrodd

Ljusterö hemvärn har påbörjat en rekryteringskampanj. Ett av inslagen i denna var att kompaniet deltog i den årliga distansrodden Stockholm-Waxholm.

Distansrodden är ett av inslagen i den traditionella skärgårdsmarknaden i Waxholm som arrangeras under augusti varje år. Starten går vid Skeppsholmen i Stockholm och mål-

gång sker i Söderhamnen i Waxholm. De båtar som används vid dessa tillfällen är nya och gamla båtar i den stil som skärgårdsbefolkningen utnyttjade för att frakta sina fisk- och jordbruksprodukter till Stockholm för försäljning.

Kompaniet hade till denna tävling fått låna långbåten Hilma af Södra Ingmarsö. Vid målet i Waxholm delade vi ut

över 200 exemplar av en informationsfolder om det marina hemvärvet. Årets insats i strömmingsrodden resulterade i ett tredjepris, en fin tavla som nu pryder sin plats i hemvärnsrådalen, varje roddare fick dessutom ett vackert diplom. Kompaniet tränar därför nu för att kunna avancera i resultatlistan 2001.

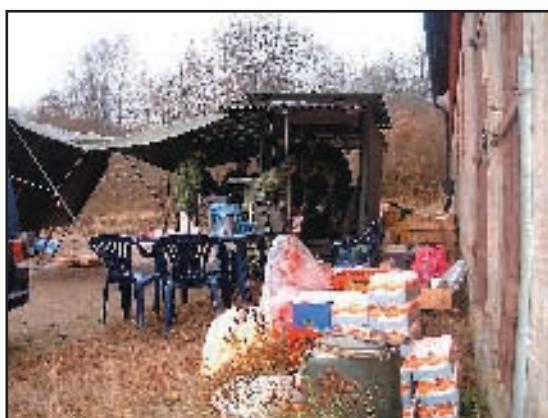
Klas Ryttinger, C 21. Skhukomp

Järnvägarna eldade på

Sista helgen i november genomförde Järnvägarnas driftvärn en tre dagars helgövning i sin södra region. Övningen genomfördes på P 2 övningsfält Hovdala, utanför Hässleholm. Ungefär 50 personer från regionens förband i Malmö, Helsingborg, Hässleholm, Kalmar, Alvesta och Nässjö deltog.

Planering av övningen gjordes av Hässleholms-förbandet och dess chef, Berndt Nilsson. Vid genomförandet medverkade egna instruktörer och personal ur såväl Södra skånska gruppen som Skånska Dragongruppen.

Huvudtemat under övningen var bevakning av skyddsob-

Kokgrupp från Osby hemvärn

jekt. Samtliga förbandschefer fick öva ledarskap genom att leda sina förband under såväl dag som under mörker.

Vidare övades stabs- och ledningstjänst kontinuerligt

under hela övningstiden.

Kvartermästarna från de olika förbanden fick också möjlighet att öva sig i skarp underhållstjänst. Ett annat intressant inslag var samverkan. Os-

Ungersk hv-musik i Gävle

Efter Swedish Army Tattoo i Globen åkte Flygvapnets hemvärnsmusikkår hem för att ladda upp för nästa evenemang – en helt igenom ungersk konsert i Gävles nya fina konserthus.

Gävle konserthus arrangerade en Ungern-vecka mellan den 27 oktober och 5 november förra året. Anledningen till Ungern-veckan var, att man ville hylla Ungerns 1000 år som nation. Flygvapnets Hemvärnsmusikkår avslutade veckan med en konsert med uteslutande ungersk musik.

Eftersom musikkåren sedan den 1 januari 2000 har en ungersk dirigent, passade det ju särskilt bra. István Németh heter vår dirigent och han hade under sin semester i Ungern i somras skaffat ett flertal nya ungerska arrangemang av verk av Berlioz och Bartok med flera kända tonsättare. Den ungerska nationalsången, skriven av Franz Erkel, avslutade konserten.

Dessutom spelade vi tre av Brahms ungerska danser, nr 5, 7 och 8 och som extranummer en Ungersk marsch av Sepp Thaler.

Det var en fantastiskt skön upplevelse att spela inför ett i det närmaste fullsatt konserthus och det var underbart när publiken reste sig upp under nationalsången. Att denna konsert utgjorde en utmärkt PR för försvaret och inte minst för hemvärvet, det är jag helt övertygad om.

Ingvar Hansson, musikkåarchef

by hemvärn medverkade under hela övningen, dels som fiende under natten, men inte minst med en kokgrupp som under hela övningen försedde oss med god och vällagad mat.

Lördag eftermiddag bröts övningen under några timmar för en stridsskjutning i plutons ram, och då med ordentlig ammunitionsinsats – också ett uppskattat inslag.

Redaktion för HBR-sidorna:
Per Sjöwärd, Lin-négatan 25 A,
582 25 Linköping,
telefon 013-145475.
HBRs kansli:
Tegellidsgatan 6, 596 34
Skänninge, telefon:
0142-400 70,
fax: 0142-403 10. Hemsida:
<http://www.hbr.nu>.

Jan Backman, lokalredaktör Norrbottensgruppen och utbildningsansvarig HBR

Under år 2000 har kurser genomförts på tre platser runt om i Sverige, nämligen Kungsängen (II) utanför Stockholm, Kvarn i Östergötland och Revingehed i Skåne.

Idén till krigsförbandskurserna i HBRs regi kommer från det numera saliggen avsommnade repetitionsutbildningssystemet. All utbildning genomfördes med stöd av aktiva officerare i form av förbandsinstruktörer och specialister med huvudinriktning att varje krigsplacerad chef skulle kunna leda och vidareutveckla sitt förband, från grupp och uppåt, under förbandsskedet (objektövningen).

Varför inte testa detta i Hemvänet, som från 1996 är krigsförband?

Hur jag som chef tar hand om och leder min personal samt hur vi sedan gemensamt tar hand om fienden. Så kan innehållet kort sammanfattas för HBRs krigsförbandskurs 1.

Förslaget presenterades för förbundsstyrelsen som meddelade: KÖR!

Ledarskap och taktik

Konceptet innebär en kombination av ledarskap och taktik under tre sammanhängande dagar med två bataljoner per kurs. Målgruppen är kompanichefsnivån med stf och kvm.

Ledarskapsutbildningen omfattar beslutsfattning, olika ledarstilars effektivitet, värderingar, stress, gruppupveckling, orderträning, konflikthantering – ”att bli lagom arg, på rätt person, vid rätt tillfälle och på rätt sätt”.

Taktiken innebär utbildning enligt bedömandemallen, utmynnande i ”beslut i stort” (BIS) med rikt-

linjer, orderskrivning och stridsteknik. Kursen avslutas med muntlig stridsövning (MUS) avseende eldöverfall, som harmonierar aldeles utmärkt med hemvärvets nya och rörliga uppgifter.

Effektiv utbildning

”Ledarskap är förmågan att använda sig av individernas totala kompetens för att effektivt nå det gemensamma målet.”

Eftersom det finns mycket kompetens bland hemvärvnsbefälet har utbildningsmetodiken och pedagogiken varit att få alla att aktivt delta under utbildningen. Detta har då delvis skett genom upplevelsebaserad inlärning med grupp-arbeten, redovisning och

förfarande teorier. Kurserna har blivit mycket uppskattade och lärorika, till stor del beroende på kursdeltagarnas egna insatser och kompetens.

Lärare under testkurserna har varit Jan Backman, Piteå, och Harry Thorneus, Boden, med befäl ur bataljoner från Stockholm, Östergötland och Skåne.

Framtiden

Kursinnehållet i KFK 1 har fastställts av förbundsstyrelsen och avsikten är att kursen ska genomföras vid sex tillfällen under år 2001, med början i Stockholmsområdet 16-18 mars.

KFK 2 (B1) och KFK 3 (B2) ska sedan efterhand organiseras på lokal nivå av HBR-sektionen med stöd

Notiser hemvärnsnytt

Blekinge avrostar

Under hösten har Blekinge hemvärn genomfört så kallad teambuilding med sina bataljons- och kompanistaber som ska börja verka 2001. Programmet genomfördes en helg för Västra Blekinge hvbataljon. Staben är en sammanslagning av två tidigare kretsar, Sölvesborg och Olofström. Personal från dessa samt ny tillkommen stabspersonal smältes samman till ett väl fungerande arbetslag. Programmet var inte känt i förväg, utan formas av deltagarna själva.

Sambandsbefälet Jan Jansson uppskattade att många från FRO deltog.

Västra Blekinge hvbataljonstab på kurs i ”teambuilding”. Fr v Mona Petersson, sjv-befäl, Per Bergqvist, signalist, Jan Jansson, sambandsbefäl, Errol Wiberg befäl till förfogande och bataljonschefen Roland Svensson.

– Det kändes bra och jag tycker verkligen att jag fick komma till tals och att man lyssnade på mina synpunkter. Den

här sammankomsten är en bra grund för vårt fortsatta arbete.

Kvartermästaren i tidigare Sölvesborgskretsen, Per-Anders

Rättelse: Fel om ra 145

I förra numret publicerades en tabell över ny gemensam materiel. Där fanns tyvärr ett fel om mängden ra 145/46. Rätt antal ska vara två stationer på både bataljon, kompani och pluton.

Ekdahl, var före utbildningen ganska sval i sin inställning till hemvänet och hade tänkt sluta, men tänkte om.

– Inte kan man väl hoppa av hemvärnsarbetet när det finns ett så här positivt gäng att arbeta med. Nej, här gäller det att leta utbildningar så att man skakar av sig ringosten.

Upplevelsebaserad inlärning ger goda resultat på HBR:s kurser. Foto: JIT Foto

från lämpliga och intresserade aktiva officerare ur till exempel MD-grupperna.

KFK 2 (B1) innebär att plutonchefsnivån tillkommer och kursinnehållet bygger

på vidareutveckling av ledarskapet samt utbildning för att planera, organisera och leda en muntlig stridsövning (MUS) och kaderövning.

KFK 3, där även gruppcheferna ingår, ska ytterligare vidareutveckla chefskapet samt genomföras som kaderövning med orderträning, rekognosering, order

och åtgärder samt stridsteknik.

Detta tror vi blir stimulerande, lärort och utvecklande för hemvänet och hemvärnsbefälet.

Filmen
bjuder på
mycket
dramatik i
form av
bränder och
sprängningar.
Längst till
vänster
inspelnings-
ledaren
Christer
Johansson.

Rekryteringsfilm med sprängeffekt

Med pengar från rikshemvärnsavdelningen och Eksgöteborg har Höglundets hemvärnsområde gjort en rekryteringsfilm för hemvänet. Ansvarig för filmarbetet är kapten Christer Johansson. Inspelningen äg-

de rum påräddningstjänstens övningsfält i Nässjö. Nya idéer för rekryteringen har kommit fram inom Höglundets hemvärnsområde och Nässjö hemvärn har utmärkt sig genom ett gott rekryteringsresultat.

Filmen innehåller både militära och civila moment. Den handlar dels om en bandvagnsgrupp som råkar in i strid med efterföljande sjukvårdstjänst, dels eftersök och stöd till räddningstjänsten.

En del scener innehåller effektfulla sprängningar. Filmen kommer till att börja med att visas på stormarknader i Höglundetsområdet som använder sig av videoreklam.

Bo Bengtsson, reporter Småland.

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvänet, ska du i första hand vända dig till din militärdistriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion. Detta gäller all krigsplacerad personal, alltså både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Till sist

Framtiden är snart här

Eniktig målsättning för den nya Försvarsmakten är att förband ska kunna sättas in utomlands för att redan "vid eldhärden" kunna medverka i krishantering och, vid behov, i fredsfrämjande insatser. Våra insatsförband organiseras, utrustas och utbildas för dessa uppgifter.

Därutöver måste vi naturligtvis ha förmåga att försvara vårt eget land och att i både fred, kris och krig värna hembygden. Här kommer de så kallade nationella skyddsstyrkorna att ha sin viktiga roll. Hemvänet kommer att utgöra huvuddelen i dessa förband.

Just nu utreds hur dessa nationella skyddsstyrkor ska organiseras (läs Ulf Ivarssons artiklar på annan plats i denna tidning). ÖB har givit en inriktning för det fortsatta arbetet, som ska omfatta överväganden kring beredskap, träningsnivå och bemanning. Det står klart att hemvänetts roll kommer att öka i förhållande till idag.

Jag har därför satt igång ett arbete för att, med utredningen och ÖB:s inriktning som grund, överväga olika möjligheter att möta dessa ökade krav. Vi har en vision 2010, men den är i viktiga avseenden redan under införande och ger inte tillräckligt handfast vägledning inför framtiden. Jag har därför tillsatt en framtidsgrupp, med bred erfarenhet från hemvänetts verksamhet, för att titla på hur våra förband under olika be-

tingelser kan öka sin beredskap och sitt stridsvärde. Genomlysningen måste bli kreativ och kanske omvälvande och får inte tveka inför nya utbildnings-, beredskaps- och personalförsörjningsalternativ. Vi får dock inte ägna oss åt självt bedrägeri, utan ska från realistiska ut-

gångspunkter titta på hur vi kan skapa insatsförband, hur vi ska kunna hantera mer materiel och, inte minst, hur vi ska få harmoni mellan tillförsel av ny materiel och vår utbildning.

Hemvänet måste trovärdigt visa att en organisation som bygger på frivillighet är kompetent att lösa beredskapsuppgifter och att hantera och underhålla kvalificerad materiel.

Det är inte svårt att skönja en ganska spännande utveckling för hemvänet. Men vi måste nog vara beredda att diskutera och kanske till och med ompröva en del av det som idag är självklart. Jag ser gärna att denna tidning och rikshemvärvnsavdelningens e-post fylls med era synpunkter om framtidens hemvärn.

Till sist en helt annan sak. Regeringens beslut i november om höjd ersättning för hemvänspersonal som tas i anspråk i samhällets räddningstjänst är mycket glädjande. Jag är helt övertygad om att beslutet inte så mycket framkallades av framställningar och tjat från oss i Stockholm utan fastmer av en vilja från regeringen att visa uppriktig uppskattning för det fina arbetet som hemvänet det senaste halvåret har genomfört i södra Norrland, i Mellansverige och i västra Sverige.

Jag önskar er alla att gott och spänande år 2001!

Mats Welff, rikshemvärvnschef

Lokalredaktörer: Skånska dragongruppen, Södra skånska gruppen: Lennarth Johansson, Nässelblomsvägen 30, 290 37 Arkelstorp, tel, fax 044-913 49, e-post lemajoh@se.packardbell.org • N Smålandsgruppen, Kronobergsgruppen, Kalmargruppen: Bo Bengtsson, Nyhemsgatan 14, 57138 Nässjö, tel 0380-73726, 010-6973556 • Hallandsgruppen: Leif Sondell, Stenlösevägen 37, 310 50 Slöinge, tel 0346-405 12, 070-6944246.

Roger Bengtsson, Västra v. 6, 302 65 Halmstad, tel 035-409 02, mobil 070-36 28 727 e-post r.bengtsson@home.se •

Göteborgsgruppen, Bohus-Dalgruppen, Älvborgsgruppen, Skaraborgsgruppen: Lars Brink, Dr Lindhs gata 1, 413 25 Göteborg, tel/fax: 031-82 75 26, mobil 070-766 9292, epost lars.brink@telia.com, Mats Gillners, Skogsvägen 5, 468 32 Vargön, tel/fax: 0521-22 36 74 • Kronobergsgruppen: Åke Juhlin, Rågstigen 6, 343 74 Liatorp, e-post ake.juhlin@telia.com • Gotlandsgruppen: Ulf Hörsne, Line gård Hörsne, 620 23 Romakloster, tel/fax: 0498-37095 • Livgrenadjärgruppen: Per Sjöwärd, Linnégatan 25 A, 582 25 Linköping, tel 013-14 5475, fax 013-10 1156 • Söderörnsgruppen: Göran Pettersson, Björkvägen 7, 130 40 Djurhamn, tel/fax 08-571 515 87 • Södermanlandsgruppen: Kent Lund, Strandgatan 10 A, 633 43 Eskilstuna, 016-14 62 40, fax 016-14 96 80, mobil 0708-20 01 24 • Upplandsgruppen: Björn A. Johansson, Eva Lagerwallsgatan 2, 756 43 Uppsala, tel 018-12 40 32 • Värmlandsgruppen: Karl-Henrik Bergman, Hillringberg, 670 20 Glava, tel 070-207 9457 • Dalregementsgruppen, Gävleborgsgruppen: Hans Lindkvist, Hökviken, 791 91 Falun, tel 023-222 49 • Västernorrlandsgruppen, Jämtlandsgruppen: Rolf Höglund, Krokvägen 2, 864 33 Matfors, tel/fax 060-20005, 070-6346162 • Västerbottensgruppen: Christer Norberg, Aronsberg 13, 910 60 Åsele, tel 0941-663 12, 070-517 58 34, fax 0941-661 80, Lars Heikkilä, Hemgårdsgatan 37, 934 31 Kåge, tel 0910-721 690, e-post: lars.linda@user.bip.net • Norrbottensgruppen:

Jan Backman, Dalbackavägen 39, 945 92 Altersbruk, tel/fax 0911-20 40 37 • Lapplandsjägargruppen, Norrbottens gränsjägargrupp: Sven Kostenius, Rantajarvi 78, 957 94 Övertorneå, tel 0927-230 00, fax 0927-231 23.